

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว
: กรณีศึกษาการดำเนินโครงการให้บริการ
ด้านพันธุกรรมแก่ประชาชนลาว

จัดทำโดย นายณัฐพงศ์ สิทธิชัย
รหัส 10007

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 10 ปี 2561
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
ลิขสิทธิ์ของกระทรวงการต่างประเทศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคล
(Individual Study)

เรื่อง การส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว
: กรณีศึกษาการดำเนินโครงการให้บริการ
ด้านทันตกรรมแก่ประชาชนลาว

จัดทำโดย นายณัฐพงศ์ ลิทธิชัย
รหัส 10007

หลักสูตรนักบริหารการทูต รุ่นที่ 10 ปี 2561
สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ
รายงานนี้เป็นความคิดเห็นเฉพาะบุคคลของผู้ศึกษา

เอกสารรายงานการศึกษาส่วนบุคคลนี้ อนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม
หลักสูตรนักบริหารการทูตของกระทรวงการต่างประเทศ

ลงชื่อ.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู)
อาจารย์ที่ปรึกษา

ลงชื่อ.....
(เอกอัครราชทูต ดร. จิตริยา ปิ่นทอง)
อาจารย์ที่ปรึกษา

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

นโยบายต่างประเทศของไทยให้ความสำคัญเป็นอันดับแรกต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านมาโดยตลอด และถูกถ่ายทอดออกมาเป็นยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของไทย ที่มุ่งเน้นไปยังการส่งเสริมความสัมพันธ์และสร้างความร่วมมือในด้านต่างๆ ระหว่างกัน เพื่อให้ชายแดนรอบประเทศไทยมีความสงบ ประชาชนสามารถไปมาหาสู่และอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข รายงานฉบับนี้จึงเป็นการศึกษาเรื่องการส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว: กรณีศึกษาการดำเนินโครงการให้บริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนลาว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว โดยใช้กลไกการทูตสาธารณะผ่านการให้บริการทางด้านการแพทย์ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านบนแนวทางการดำเนินการทูตสาธารณะ และให้ข้อเสนอแนะในการดำเนินโครงการโดยใช้การทูตสาธารณะ และการทูตสาธารณสุขในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคี

ในการดำเนินการศึกษา ผู้ศึกษาใช้แนวคิดการวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ ตามแนวคิดของ Michael E. Kraft และ Scott R. Furlong มาวิเคราะห์และประเมินการดำเนินโครงการนี้อย่างรอบด้าน ประกอบกับการวิจัยเอกสารและข้อมูลจากแหล่งต่างๆ รวมทั้งใช้ประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษาขณะปฏิบัติราชการที่สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ระหว่าง พ.ศ. 2559 ถึงปัจจุบัน ร่วมกับการสัมภาษณ์ข้อคิดเห็นจากทั้งบุคคลฝ่ายไทยและลาว รวม 5 คน โดยผลของการศึกษาพบว่า การดำเนินโครงการดังกล่าวเป็นการให้ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับ และตรงกับแนวทางความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศกำลังพัฒนาเพื่อช่วยเหลือกันและกัน หรือความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) ที่มีส่วนต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของไทยและ สปป. ลาว ได้อย่างยั่งยืน และเป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับแนวทางของการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) และการทูตเพื่อสาธารณสุข (Health Diplomacy) รวมทั้งเป็นการร่วมมือกันระหว่างสองประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals-SDGs) ของสหประชาชาติ เป้าหมายที่ 3 การมีสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีอีกด้วย

ในส่วนของการข้อเสนอแนะ ผู้ศึกษาเสนอให้มีการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องจากกระทรวงการต่างประเทศ เนื่องจากเป็นโครงการที่ใช้งบประมาณไม่มากแต่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านในด้านการสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านสาธารณสุขที่ตรงกับความต้องการของผู้รับและได้รับการตอบรับที่คุ้มค่าในรูปของการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น รวมทั้งเสนอให้ส่งเสริมความร่วมมือ ใต้-ใต้ ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว โดยเน้นการสร้างความร่วมมือที่อยู่บนหลักการของความเป็นเจ้าของร่วมกัน ความทัดเทียม และมีผลประโยชน์ร่วมกัน ในขณะเดียวกันมีหน่วยงานของไทยทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นจำนวนมาก ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ที่มีความร่วมมือกับ สปป. ลาว ในหลากหลายมิติ เพื่อดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ร่วมกัน จำเป็นต้องมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพให้ชัดเจน ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคหรือจังหวัด เพื่อกำกับดูแลให้การดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมมือกับ

สปป. ลาว ความเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล พร้อมทั้งเสนอให้สถานเอกอัครราชทูต และสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศ ควรเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน

ในเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือของภาคส่วนอื่นๆ ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถติดตามและกำกับดูแลในภาพรวมให้การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเป็นไปอย่างสอดคล้องกับนโยบายต่างประเทศของไทย

กิตติกรรมประกาศ

รายงานการศึกษาส่วนบุคคลฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการอบรมหลักสูตร นักบริหารการทูต รุ่นที่ 10 ประจำปี 2561 ผู้เขียนขอขอบพระคุณคณะอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัครเดช ไชยเพิ่ม อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และอาจารย์ที่ปรึกษาอีกสองท่าน ได้แก่ เอกอัครราชทูต ดร. จิตริยา ปิ่นทอง และศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. ไชยวัฒน์ คำชู ที่ทุกท่านได้กรุณาให้ความรู้และคำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำรายงานฉบับนี้ จนสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้

ขอขอบคุณผู้อำนวยการสถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ และเจ้าหน้าที่ทุกท่าน ที่ดูแลเอาใจใส่ และอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดียิ่งตลอดระยะเวลาของการอบรม

ขอขอบพระคุณ เอกอัครราชทูต ดนัย การพจน์ อดีตกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งอนุมัติให้ผู้ศึกษาได้เข้ารับการอบรมในครั้งนี้ ตลอดจนให้ทัศนะและข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการทำรายงานฉบับนี้ เอกอัครราชทูต อภิชาติ เพ็ชรรัตน์ อดีตกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ซึ่งกรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำรายงาน เอกอัครราชทูต จักริน ฉายะพงศ์ และคุณปตริกา อำไพพรรณ อดีตอัครราชทูตที่ปรึกษา สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ สำหรับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์และกำลังใจ และขอขอบคุณผู้บริหารและบุคลากรจากคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่ร่วมกับสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ดำเนินโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อสุขภาพและคุณภาพชีวิตของประชาชนไทยและประชาชน สปป. ลาว ขอขอบคุณ อ.ทพญ. พันทิพย์ สังวรินทะ รองผู้อำนวยการฝ่ายการรักษาและบริการวิชาการ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และเป็นหัวหน้าโครงการทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร และ อ. ทพ. วรชน ยุกตานนท์ ผู้เชี่ยวชาญสาขาทันตกรรมสำหรับเด็ก และรองผู้อำนวยการโรงพยาบาลทันตกรรม คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่กรุณาสละเวลาให้คำแนะนำ ความเห็นและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ คุณครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) และคุณยุวดีเมฆศิริวิชัย นักวิเทศสหการชำนาญการ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ สำหรับข้อคิดเห็นและข้อมูลรวมทั้งขอขอบคุณและเพื่อนๆ พี่ๆ น้องๆ จากกระทรวงการต่างประเทศและจากชนชาติที่ร่วมสนับสนุนข้อมูล ให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ กัน เพื่อนข้าราชการและเจ้าหน้าที่ประจำสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ที่ช่วยกันปฏิบัติหน้าที่อย่างแข็งขันในระหว่างที่ผู้เขียนเข้ารับการอบรม และที่สำคัญที่สุดขอขอบคุณภรรยาและบุตรชายที่เป็นพลังใจให้เสมอมา ขอขอบคุณทั้งคุณแม่และคุณแม่ของภรรยาและสมาชิกในครอบครัวทุกคน ที่ดูแลและให้กำลังใจในระหว่างที่ผู้ศึกษาอบรมอยู่ในประเทศไทย และขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่น นบท. 10 ทุกท่านสำหรับน้ำใจและกำลังใจที่มีให้กันตลอดการอบรม มิตรภาพที่เกิดขึ้นในระหว่างการอบรมครั้งนี้จะอยู่ในความทรงจำของพวกเรา นบท. 10 ตลอดไป

ผู้เขียนหวังว่ารายงานฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการพัฒนาความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว เพื่อให้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว มีความแน่นแฟ้นมั่นคงตลอดไป

ณัฐพงศ์ สิทธิชัย
สิงหาคม 2561

สารบัญ

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ง
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญภาพ	ฌ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา	3
1.4 คำถามการศึกษา	5
1.5 สมมติฐานการศึกษา	5
1.6 ประโยชน์ของการศึกษา	5
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
2.1 แนวคิดทฤษฎี	6
2.2 สรุปกรอบแนวคิด	9
บทที่ 3 ผลการศึกษา	10
3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว และนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน	10
3.2 บทบาทของไทยในฐานะประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ	11
3.3 การวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการประเมินนโยบายสาธารณะ	12
3.4 การประเมินผลด้วยการสัมภาษณ์	14
3.5 การศึกษาโดยใช้ประสบการณ์ตรงของผู้เขียนขณะปฏิบัติหน้าที่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต	20
บทที่ 4 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	23
4.1 สรุปผลการศึกษา	23
4.2 ข้อเสนอแนะ	26
บรรณานุกรม	28
ภาคผนวก	31
ประวัติผู้เขียน	36

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1	นโยบายสาธารณะตามแนวคิดของ Michael E. Kraft / Scott R. Furlong	4
ภาพที่ 2	แขวงสะหวันนะเขตจัดพิธีประดับเหรียญตรามิตรภาพแก่นายอภิชาติ เพ็ชรรัตน์ อดีตกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต	31
ภาพที่ 3	เจ้าแขวงแขวงสะหวันนะเขตมอบใบประกาศเกียรติคุณแก่นายदनัย การพจน์ อดีตกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต	32
ภาพที่ 4	หนังสือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหารถึงคณะทันตแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอรับการสนับสนุนหน่วยทันตกรรมฯ ไปให้บริการที่แขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ในปี พ.ศ. 2551	33
ภาพที่ 5	หนังสือจากสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ขอรับการการสนับสนุนหน่วยทันตกรรมฯ ไปให้บริการแก่ประชาชนลาวในแขวงสะหวันนะเขตและแขวงคำม่วน ในปี พ.ศ. 2553	34
ภาพที่ 6	หนังสือจากโรงพยาบาลแขวงสะหวันนะเขต ขอรับการสนับสนุนหน่วยทันตกรรมฯ ไปให้บริการแก่ประชาชนลาวในแขวงสะหวันนะเขต ในปี พ.ศ. 2553	35

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลังและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (“สปป. ลาว”) เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับไทย ทั้งในเชิงประวัติศาสตร์ ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม มีเขตแดนติดต่อกับไทยทั้งทางบกและทางน้ำเป็นแนวยาวถึง 1,810 กิโลเมตร โดยข้อมูล ณ พ.ศ. 2560 สปป. ลาว มีประชากรจำนวน 6.85 ล้านคน มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อยู่ที่ร้อยละ 6.8¹ รายได้เฉลี่ยต่อหัว อยู่ที่ 2,567.502 ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา และมีประเทศไทยเป็นประเทศคู่ค้าลำดับที่ 1 ทั้งในด้านการส่งออกและนำเข้า² ทั้งนี้ แขวงสะหวันนะเขตเป็นแขวงที่มีประชากรมากที่สุดจำนวนประมาณ 900,000 คน ขณะที่นครหลวงเวียงจันทน์มีประชากรประมาณ 725,000 คน และแขวงเซกองเป็นแขวงที่มีประชากรน้อยที่สุดจำนวนประมาณ 90,000 คน³

ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว อยู่ในระดับที่ดีมาก ซึ่งถือว่าเป็นยุคทอง⁴ มีความร่วมมือระหว่างกันหลากหลายมิติทั้งด้านทวิภาคีและพหุภาคี สปป. ลาว นับเป็นประเทศเพื่อนบ้านที่ใกล้ชิดกับไทยที่สุด โดยเฉพาะในมิติประชาชน เนื่องจากความคล้ายคลึงกันทางด้านชาติพันธุ์ ภาษา วัฒนธรรม และศาสนา ดังนั้น การให้ความร่วมมือกับ สปป. ลาว ในการยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนลาวผ่านโครงการความร่วมมือด้านสาธารณสุข จึงเป็นการสร้างความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาลและประชาชนลาวและส่งผลทางบวกต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และทำให้เกิดความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในรูปแบบต่างๆ ต่อไป

ทั้งนี้ กระทรวงการต่างประเทศกำหนดให้การ “ส่งเสริมและดำเนินงานด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี” เป็นพันธกิจหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ และตามแผนยุทธศาสตร์ 4 ปี กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2558–2561 ได้มีการกำหนดให้การ “ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” เป็นประเด็นเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างสถานะเชิงยุทธศาสตร์และ

¹ Asian Development Bank, Economic indicators of Asia and Pacific countries [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา: <https://www.adb.org/data/statistics> [22 มิถุนายน 2561].

² กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สำนักพัฒนาตลาดและธุรกิจไทยในต่างประเทศ 1, สปป. ลาว [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: http://www.ditp.go.th/contents_attach/215982/215982.pdf [20 มิถุนายน 2561].

³ สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์, ข้อมูลพื้นฐาน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา: <http://vientiane.thaiembassy.org/th/about/> [23 มิถุนายน 2561].

⁴ กระทรวงการต่างประเทศ, ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว ครั้งที่ 21 วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2561 [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news/3/6885/86372-ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว.html>. [15 กรกฎาคม 2561].

ผลประโยชน์ของไทยในลำดับที่ 1⁵ โดยสอดคล้องกับนโยบายด้านการต่างประเทศ⁶ และคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรีต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ เมื่อวันที่ 12 กันยายน 2557⁷

สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต (“สถานกงสุลใหญ่ฯ”) ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งมีที่ตั้งอยู่ ณ แขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว และมีเขตอาณาทางกงสุลครอบคลุม 6 แขวงทางใต้ของ สปป. ลาว ได้แก่ แขวงคำม่วน แขวงสะหวันนะเขต แขวงจำปาสัก แขวงเซกอง และแขวงอัตตะปือ ได้ดำเนินโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีกับ สปป. ลาว มาโดยตลอด หลายโครงการได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศให้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง และเมื่อนำไปปฏิบัติก็ได้รับการตอบรับที่ดีจากทางการลาวเช่นกัน เนื่องจากเห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากแต่ละโครงการของฝ่ายไทย ซึ่งหนึ่งในโครงการที่ได้ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องคือการดำเนินโครงการออกหน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว⁸ (“หน่วยทันตกรรมฯ”) จากคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (“มศว.”) โดยมีจุดเริ่มต้นในปี 2551 ซึ่งแขวงสะหวันนะเขต สปป. ลาว ได้มีหนังสือถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมุกดาหาร ขอให้หน่วยทันตกรรมฯ ซึ่งขณะนั้นอยู่ในระหว่างการให้บริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนที่จังหวัดมุกดาหาร เดินทางมาให้บริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนลาวในแขวงสะหวันนะเขต ซึ่งต่อมาสถานกงสุลใหญ่ฯ เล็งเห็นถึงความสำคัญของโครงการออกหน่วยทันตกรรมฯ ดังกล่าว ที่มีส่วนสนับสนุนการดำเนินนโยบายต่างประเทศของไทย จึงเสนอขอของบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศ ให้จัดสรรงบประมาณให้สถานกงสุลใหญ่ฯ ร่วมดำเนินโครงการฯ ตั้งแต่ พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน เพื่อสนับสนุนดำเนินโครงการฯ ออกหน่วยบริการทันตกรรมเคลื่อนที่ฯ ในเขตอาณาทางกงสุลของสถานกงสุลใหญ่ฯ ตั้งแต่ ปี 2553 รวมแล้ว 9 ครั้งๆ ละ 1-3 วัน เป้าหมายคือให้บริการประชาชนได้จำนวน 500-1,000 คน โดยการให้บริการตรวจสอบสุขภาพช่องปาก ขูดหินปูน ถอนฟัน อุดฟัน และเน้นการให้คำแนะนำในการส่งเสริมป้องกันทันตสุขภาพระดับครอบครัวโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งการดำเนินโครงการนี้เป็นตัวอย่างหนึ่งของเครื่องมือในการดำเนินนโยบายการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

⁵ กระทรวงการต่างประเทศ, แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการต่างประเทศ 4 ปี (2558-2561) [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/policy/58463-แผนยุทธศาสตร์กระทรวงฯ.html> [22 มิถุนายน 2561].

⁶ กระทรวงการต่างประเทศ, นโยบายการต่างประเทศ [ออนไลน์], 2558, แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/policy/50810-นโยบายการต่างประเทศ.html> [22 มิถุนายน 2561].

⁷ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th/Law/File_download/law19957.pdf [15 กรกฎาคม 2561].

⁸ สำนักราชเลขาธิการ, คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้ง “หน่วยทันตกรรมพระราชทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”, หนังสือ ที่ รล 0003/5158 (29 พฤษภาคม 2543).

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว โดยใช้กลไกการทูตสาธารณะผ่านการให้บริการทางด้านการแพทย์

1.2.2 ให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน บนแนวทางการดำเนินการทูตสาธารณะ

1.2.3 เพื่อประเมินผลการดำเนินการและใช้เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่หน่วยงานของไทยที่มีภารกิจด้านการต่างประเทศ ในการดำเนินโครงการโดยใช้การทูตสาธารณะ และการทูตเพื่อสาธารณสุขในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคี

1.3 ขอบเขตการศึกษา วิธีการดำเนินการศึกษา และระเบียบวิธีการศึกษา

1.3.1 ขอบเขตการศึกษา

ศึกษาการดำเนินโครงการจัดให้หน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มาให้บริการแก่ประชาชนลาว ซึ่งเป็นกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต กับคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในกรอบของการดำเนินการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ซึ่งเป็นกลยุทธ์หนึ่งที่สำคัญของยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับลาว โดยใช้การดำเนินโครงการฯ ที่ผ่านมาในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขตเป็นกรณีศึกษา

ทั้งนี้ การศึกษาจะมีเนื้อหาครอบคลุมแนวคิดและการดำเนินการตั้งแต่การเริ่มต้นโครงการในปี 2553 จนถึงปัจจุบัน สถานะปัจจุบันของการดำเนินการ สิ่งท้าทายและบริบทที่เกี่ยวข้องต่างๆ ทั้งที่เป็นปัจจัยสนับสนุนหรือโอกาส และที่เป็นอุปสรรคหรือข้อจำกัดจากทั้งฝ่ายไทยและ สปป. ลาว รวมทั้งสิ่งที่เป็ข้อพิจารณาและส่งผลต่อการดำเนินการที่ผ่านมาและน่าจะมีผลต่อการดำเนินการในระยะต่อไป

1.3.2 วิธีการดำเนินการศึกษา

ประกอบด้วย การศึกษาวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Researches) โดยวิธีรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ดังนี้

- 1) รวบรวมและศึกษาโดยการวิจัยเอกสารและข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อาทิ เอกสารราชการ รายงานสรุปผลต่างๆ บทความ งานวิจัย สิ่งพิมพ์ แหล่งข้อมูลออนไลน์
- 2) ศึกษาโดยใช้ประสบการณ์ตรงของผู้ศึกษาขณะปฏิบัติราชการที่สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ระหว่าง พ.ศ. 2559 ถึง ปัจจุบัน
- 3) สัมภาษณ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเอกอัครราชทูตไทย/กงสุลใหญ่หรือเจ้าหน้าที่ที่เคยมีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ จำนวน 2 คน
- 4) สัมภาษณ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากทันตแพทย์หรือเจ้าหน้าที่ของโครงการ ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานและเป็นผู้มีโอกาสได้พบปะพูดคุยโดยตรงกับผู้มารับการรักษา จำนวน 1 คน
- 5) สัมภาษณ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ของลาวที่มีส่วนร่วมในการประสานงานและอำนวยความสะดวกในการดำเนินโครงการฯ จำนวน 1 คน

6) สัมภาษณ์ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากประชาชนลาวที่มารับบริการ จำนวน 1 คน

1.3.3 ระเบียบวิธีการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประเมินผลจะใช้กรอบแนวทางการศึกษานโยบายสาธารณะ ตามแนวคิดของ Michael E. Kraft / Scott R. Furlong ที่ปรากฏในหนังสือ “Public Policy, Politics, Analysis, and Alternatives” Sixth Edition (2018)⁹ มาประเมินและวิเคราะห์ และนำไปสู่บทสรุปและข้อเสนอแนะ สำหรับการดำเนินการต่อไป

Figure 6-1 Selected Criteria for Evaluating Public Policy Proposals

CRITERION	DEFINITION	LIMITS TO USE	WHERE MOST LIKELY USED
 Effectiveness	The likelihood of achieving policy goals and objectives or demonstrated achievement of them.	Estimates involve uncertain projection of future events.	Virtually all policy proposals where concern exists over how well government programs work.
 Efficiency	The achievement of program goals or benefits in relationship to the costs. Least cost for a given benefit or the largest benefit for a given cost.	Measuring all costs and benefits is not always possible. Policy decision making reflects political choices as much as efficiency.	Regulatory policies, such as consumer product protection, food safety, workplace safety, and environmental protection; consideration of market-based approaches.
 Equity	Fairness or justice in the distribution of the policy's costs, benefits, and risks across population subgroups.	Difficulty in finding techniques to measure equity; disagreement over whether equity means a fair process or equal outcomes.	Civil rights, disability rights, tax cuts for the well off and/or middle class, access to health services and higher education.
 Liberty/freedom	The extent to which public policy extends or restricts privacy and individual rights and choices.	Assessment of impacts on freedom is often clouded by ideological beliefs about the role of government.	Proposed national identification cards, restrictions on Internet use, property rights, abortion rights, regulatory actions that constrain choices of corporations and individuals.
 Political feasibility	The extent to which elected officials accept and support a policy proposal.	Difficult to determine. Depends on perceptions of the issues and changing economic and political conditions.	Any controversial policy, such as gun control, immigration, raising the gasoline tax, tax cuts for the wealthy, or subsidies for oil and gas drilling.
 Social acceptability	The extent to which the public will accept and support a policy proposal.	Difficult to determine even when public support can be measured. Depends on saliency of the issues and level of public awareness.	Any controversial policy, such as crime control or abortion rights, and from 2010 to 2013, health care reform.
 Administrative feasibility	The likelihood that a department or agency can implement the policy well.	Involves projection of available resources and agency behavior that can be difficult to estimate.	Expansion of agency duties, use of new policy approaches or new technologies, policies with complicated institutional structures.
 Technical feasibility	The availability and reliability of technology needed for policy implementation.	Often difficult to anticipate technological change that would alter feasibility.	Science and technology policy, environmental and energy policies, automobile safety regulations, telecommunications, defense policies.

ภาพที่ 1 นโยบายสาธารณะตามแนวคิดของ Michael E. Kraft / Scott R. Furlong
ที่มา: Public policy : politics, analysis, and alternatives (Kraft, Michael E. and Furlong, Scott R., 2018: 183)

⁹ Kraft, Michael E. and Furlong, Scott R.. Public policy : politics, analysis, and alternatives. 6th ed. (Thousand Oaks, California: CQ Press, 2018).

1.4 คำถามการศึกษา

โครงการออกหน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ซึ่งสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต สนับสนุนงบประมาณและดำเนินโครงการร่วมกับ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในพื้นที่แขวงสะหวันนะเขต และแขวงอื่นๆ ของ สปป. ลาว เพื่อให้บริการแก่ประชาชนลาวโดยไม่มีค่าใช้จ่าย มีส่วนช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว หรือไม่

1.5 สมมติฐานการศึกษา

1.5.1 โครงการออกหน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เป็นตัวอย่างของกิจกรรมตามแนวคิดการทูตสาธารณะในลักษณะโครงการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาตามนโยบายการต่างประเทศของไทย¹⁰ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีของประชาชน ใน สปป. ลาว ต่อประเทศไทย

1.5.2 การสร้างความรู้สึที่ดี ความคุ้นเคยและความไว้วางใจกัน เป็นพื้นฐานของความสัมพันธ์ทวิภาคีที่ดี และเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยเอื้ออำนวยให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ในยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ได้อย่างราบรื่น

1.6 ประโยชน์ของการศึกษา

รายงานการศึกษาฯ จะเป็นประโยชน์ในการนำเสนอข้อเสนอแนะที่จะเป็นทางเลือกในการส่งเสริมการดำเนินการทูตสาธารณะ ผ่านโครงการให้ความช่วยเหลือทางสาธารณสุข ตลอดจนเสนอแนวทางในการปรับปรุงการดำเนินโครงการให้ดียิ่งๆ ขึ้น เพื่อให้เป็นกลไกที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศและตอบสนองต่อยุทธศาสตร์การต่างประเทศด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีได้อย่างเหมาะสมและยั่งยืนต่อไป

¹⁰ กระทรวงการต่างประเทศ, *อ้างแล้ว* เชิงอรรถที่ 6.

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดทฤษฎี

2.1.1 นโยบายสาธารณะ

ทศพร ศิริสัมพันธ์ ได้สำรวจความหมายของนโยบายสาธารณะ ของนักวิชาการต่างประเทศและสรุปเป็นนิยามไว้ว่า “นโยบายสาธารณะ หมายถึง นโยบายที่ถูกกำหนดขึ้นโดยรัฐบาล ซึ่งอาจจะเป็นองค์กรหรือตัวบุคคลที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงตามกฎหมายภายใต้ระบบการเมืองนั้นๆ ทั้งนี้ นโยบายสาธารณะจะครอบคลุมตั้งแต่สิ่งที่รัฐบาลตั้งใจว่าจะกระทำหรือไม่กระทำ การตัดสินใจของรัฐบาลในการแบ่งสรรทรัพยากรหรือคุณค่าต่างๆ ในสังคม กิจกรรม หรือการกระทำต่างๆ ของรัฐบาล รวมถึงถึงผลผลิตและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจริง อันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นติดตามมาจากการดำเนินงานของรัฐบาล” ในขณะที่ กาย ปีเตอร์ส (Guy Peters, 2006) กล่าวว่า นโยบายสาธารณะ ได้แก่ การกระทำต่างๆ ของรัฐบาล ไม่ว่าจะกระทำโดยตรงหรือผ่านตัวแทน และมีอิทธิพลต่อชีวิตของประชาชน¹¹

นอกจากนี้ อภิญา รัตนมงคลมาศ ได้กล่าวถึงความเกี่ยวข้องระหว่างนโยบายต่างประเทศกับนโยบายสาธารณะไว้ว่า “นโยบายต่างประเทศเป็นนโยบายสาธารณะประเภทหนึ่ง ที่ประเทศหรือรัฐ กำหนดไว้เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ ไม่ว่าวัตถุประสงค์นั้นจะเพื่อความอยู่รอดของรัฐ ความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคง หรือเพื่อการขยายอาณาเขต เพื่อการตัดทวงผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ หรือเพื่อป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาทั้งในระดับภายในประเทศ ทั้งในระยะเวลาเฉพาะหน้าหรือระยะยาวก็ตาม”¹²

การวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ ตามแนวทางของ Michael E. Kraft และ Scott R. Furlong ที่ปรากฏในหนังสือ “Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives (Sixth Edition) บทที่ 6 หน้า 183 ได้ให้เกณฑ์การประเมินข้อเสนอแนะนโยบายสาธารณะ ว่าประกอบด้วยข้อพิจารณา ดังนี้

- 1) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) มีความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย หรือสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของนโยบาย
- 2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) ได้แก่ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของโครงการและความคุ้มค่าของต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับ

¹¹ สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และอนันต์ อนันธนาธร, นโยบายสาธารณะ (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เวิลด์เทรด ประเทศไทย, 2555), หน้า 15 และ 19.

¹² อภิญา รัตนมงคลมาศ, นโยบายต่างประเทศ แนวทางศึกษา ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพมหานคร, 2548), หน้า 12.

- 3) ความเสมอภาค (Equity) การดำเนินนโยบายมีความเป็นธรรมในการกระจายต้นทุนและผลประโยชน์และความเสี่ยงไปยังกลุ่มย่อยต่างๆ ของประชากรอย่างทั่วถึง
- 4) เสรีภาพและอิสรภาพ (Liberty/freedom) ได้แก่ การพิจารณาว่าขอบเขตซึ่งนโยบายสาธารณะครอบคลุมหรือจำกัดความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิและทางเลือกส่วนบุคคลถึงระดับใด
- 5) ความเป็นไปได้ทางการเมือง (Political feasibility) ได้แก่ ระดับของการยอมรับในนโยบายสาธารณะที่ฝ่ายการเมืองจะยอมรับและให้การสนับสนุนต่อนโยบายที่ถูกเสนอ
- 6) การยอมรับทางสังคม (Social acceptability) ได้แก่ ระดับของการยอมรับจากสาธารณชนจะให้การยอมรับและสนับสนุนต่อนโยบาย
- 7) ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ (Administrative feasibility) นโยบายมีความเป็นไปได้ที่หน่วยงานรับผิดชอบจะสามารถนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติให้ได้ผลดี
- 8) ความเป็นไปได้ทางเทคนิค (Technical Feasibility) ได้แก่ การมีเทคโนโลยีที่มีความพร้อมและเชื่อถือได้มารองรับการดำเนินนโยบาย

2.1.2 แนวคิดการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy)

การทูตสาธารณะ (public diplomacy) หมายถึง การดำเนินการทางการทูตแบบหนึ่งเพื่อโน้มน้าวชักจูงให้สาธารณชนและกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในต่างประเทศที่มีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจของรัฐให้มีความชื่นชมและเข้าใจถึงแนวทางการดำเนินนโยบายต่างประเทศของประเทศใดประเทศหนึ่ง ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระดับประชาชนให้มีความใกล้ชิดแน่นแฟ้น และประสบผลสำเร็จอย่างแนบเนียน โดยจะมีความแตกต่างจากการดำเนินการทางการทูตแบบดั้งเดิม ที่เน้นการสื่อสารระหว่างรัฐต่อรัฐ (Government to Government) แต่การทูตสาธารณะจะเน้นวิธีการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน (Government to People) ภาคเอกชน ประชาสังคม หรือสื่อมวลชนในต่างประเทศหรือระหว่างประชาชนด้วยกันเอง อนึ่ง การทูตวัฒนธรรม (Cultural Diplomacy) ที่ใช้วัฒนธรรมเป็นสื่อเชื่อมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนนั้น ถือเป็นเครื่องมือหนึ่งของการดำเนินการทางการทูตสู่สาธารณชน¹³

ในขณะที่ ศุภมิตร ปิติพัฒน์ เห็นว่า แนวคิดการทูตสาธารณะ คือ “การทูตที่ดำเนินการเพื่อสานสร้างความเข้าใจและความรู้สึกที่ดีของประชาชนในประเทศต่างๆ ต่อประเทศไทย คนไทย และต่อแนวนโยบายของรัฐบาล ที่จะช่วยเอื้อให้ประเทศไทยสามารถบรรลุเป้าหมายยุทธศาสตร์ในประเด็นต่างๆ กับประเทศเหล่านั้นได้อย่างราบรื่น” โดยเป็นการดำเนินการเพื่อทำให้ความสัมพันธ์ทวิภาคีที่จะเกิดขึ้นต่อไป มีรากฐานของการรับรู้ซึ่งกันและกันด้วยความเข้าใจมุ่งหมายต่อกันในทางที่ดี และเมื่อรากฐานของความสัมพันธ์ที่ดีเป็นเครื่องสนับสนุนแล้ว ต่อไปเมื่อเจอปัญหายากลำบากอะไรก็ตาม ประเทศทั้งสองย่อมจะสามารถร่วมมือกันเพื่อหาทางบรรลุผลประโยชน์ที่ต้องการหรือร่วมกันหาทางออกในการแก้ไขปัญหาอย่างได้ผลดียิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายในขั้นแรกของการทูตสาธารณะจึงได้แก่ การทำให้ประชาชนของทั้งสองประเทศ ที่อาจมีอคติต่อกันจากประสบการณ์ความสัมพันธ์ที่ผ่านมา ให้มีช่องทางที่จะวิสาสะทำ

¹³ สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ, คำศัพท์-คำย่อทางการทูตและการต่างประเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3) (กรุงเทพฯ: หจก. ภาพพิมพ์, 2556).

ความเข้าใจกันผ่านการทูตสาธารณะในทางที่เอื้อให้เขาเปิดใจรับ และลดระยะห่างที่เกิดจากความแปลกหน้า หรืออคติที่กันขวางมาแต่ก่อนไป¹⁴

เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการตามแนวคิดการทูตสาธารณะจึงมักจะอยู่ในรูปแบบของการใช้ Soft Power เพื่อการสร้างปฏิสัมพันธ์ให้เกิดขึ้นลักษณะต่างๆ อย่างมีความหมาย อาทิ การหารือร่วมกัน การสร้างกิจกรรมร่วมกันในรูปแบบโครงการ ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา หรือการให้ความช่วยเหลือ เป็นต้น

ปัจจัยสำเร็จ (key success factor) ของการดำเนินกิจกรรมทางการทูตโดยการใช้ Soft Power โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่ต้องการมุ่งเป้าหมายตามแนวคิดการทูตสาธารณะ จึงจำเป็นต้องมีการสร้างความหมายและคุณค่าให้เป็นที่ยอมรับผ่านทางกิจกรรม และเมื่อความเชื่อมั่นไว้วางใจหรือความกลมกลืนทางความคิดอันเกิดจากการรับและยึดถือในคุณค่าชุดเดียวกันเกิดขึ้นแล้วต่อไปทั้งสองฝ่ายก็จะพิจารณาปัญหาต่างๆ รวมทั้งความแตกต่างขัดแย้งที่เกิดขึ้นมาด้วยฐานคิดแบบเดียวกันหรือมีจุดร่วมพื้นฐานทางความคิดที่ใกล้เคียงกัน การหาทางออกร่วมกันจะเกิดขึ้นได้ไม่ยากนัก หรืออย่างน้อยก็เป็นไปในทางที่สามารถคาดการณ์ได้

2.1.3 แนวคิด Soft Power

จากบทความออนไลน์ของ สิทธิพล เครือรัฐติกาล¹⁵ เกี่ยวกับ แนวคิด Soft Power และการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ของ Joseph S. Nye Jr. ซึ่งเป็นคนแรกที่ชี้ให้เห็นความสำคัญของ Soft Power ผู้เขียนพบว่าแนวคิดนี้ สามารถนำไปใช้ได้กับเรื่องที่กำลังศึกษาอยู่ แนวคิดบางส่วนที่ Joseph S. Nye Jr. ได้กล่าวถึง Soft Power ว่าเป็นอำนาจที่สามารถทำให้ผู้อื่นปฏิบัติตามความต้องการของเรา โดยไม่ต้องบังคับหรือมีข้อแลกเปลี่ยน และอำนาจนี้สามารถทำให้ผู้อื่นมีความเต็มใจที่จะเลือกในสิ่งที่สอดคล้องกับความต้องการของเรา และเครื่องมือที่จะทำให้ Soft Power บรรลุผลในทางปฏิบัติได้แก่การทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) ซึ่งเป็นปฏิสัมพันธ์ที่มีได้พุ่งเป้าไปที่รัฐบาลของต่างประเทศ หากแต่พุ่งเป้าหมายหลักไปยังปัจเจกบุคคลและองค์กรที่มีใช้รัฐ ซึ่งนอกจากจะเป็นไปเพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับประเทศตนเองแล้ว ยังมุ่งหวังที่จะสร้างบรรยากาศอันดีในระยะยาวเพื่อรองรับนโยบายต่างประเทศที่จะตามมาในอนาคตอีกด้วย

2.1.4 นโยบายการทูตเพื่อสาธารณสุข (Health Diplomacy)¹⁶

ประชาคมระหว่างประเทศตระหนักถึงความสำคัญของประเด็นการทูตเพื่อสาธารณสุข ซึ่งเป็นอีกมิติหนึ่งของนโยบายต่างประเทศ เพื่อให้ตอบสนองต่อกระแสของโลกปัจจุบันที่ประเด็นด้านสาธารณสุขไม่ได้เป็นเพียงประเด็นภายในประเทศใดประเทศหนึ่งอีกต่อไป ดังนั้น

¹⁴ ศุภมิตร ปิติพัฒน์, การทูตสาธารณะของไทยกับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา: https://waymagazine.org/public_diplomacy_king_bhumibol/ [24 มิถุนายน 2561].

¹⁵ สิทธิพล เครือรัฐติกาล, แนวคิดเรื่อง Soft Power และ การทูตสาธารณะ (Public Diplomacy) [ออนไลน์], 2551, แหล่งที่มา: <http://kositthiphon.blogspot.com/2008/12/soft-power-public-diplomacy.html> [24 มิถุนายน 2561].

¹⁶ กระทรวงการต่างประเทศ, การทูตเพื่อสาธารณสุข (Health Diplomacy) [ออนไลน์], 2555, แหล่งที่มา: [http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9897-การทูตเพื่อสาธารณสุข-\(Health-Diplomacy\).html](http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9897-การทูตเพื่อสาธารณสุข-(Health-Diplomacy).html) [23 มิถุนายน 2561].

การป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านสาธารณสุขจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประเทศเข้าร่วมในการผลักดันนโยบายสาธารณสุขให้เป็นนโยบายระดับระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมให้สามารถใช้ประเด็นสาธารณสุขเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายต่างประเทศ และในทางกลับกันก็สามารถใช้การต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการสร้างเสริมและยกระดับการสาธารณสุขภายในประเทศได้

ประเทศไทยให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์การทูตเพื่อสาธารณสุข และมีบทบาทสำคัญในเวทีระหว่างประเทศ ในปี 2560 ประเทศไทยดำรงตำแหน่งประธานกลุ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพโลก (Foreign Policy and Global Health Initiative-FPGH) ซึ่งเป็นความร่วมมือของประเทศไทยที่ให้ความสำคัญต่อการทูตเพื่อสาธารณสุข 7 ประเทศ ได้แก่ นอร์เวย์ ฝรั่งเศส บราซิล อินโดนีเซีย แอฟริกาใต้ เซเนกัล และไทย¹⁷ โดยประเทศไทยและประเทศสมาชิกในกลุ่มได้ร่วมกันผลักดันให้ประชาคมระหว่างประเทศเห็นความสำคัญของการเชื่อมโยงระหว่างประเด็นด้านสาธารณสุขกับการดำเนินนโยบายต่างประเทศ¹⁸ นอกจากนี้ ประเทศไทยได้รับคำชื่นชมจากผู้อำนวยการใหญ่องค์การอนามัยโลก ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านสาธารณสุข มีความเชี่ยวชาญในการสร้างระบบประกันสุขภาพถ้วนหน้า (Universal Health Coverage-UHC) ที่เข้มแข็งและให้การสนับสนุนการดำเนินงานขององค์การอนามัยโลกมาโดยตลอด¹⁹

2.2 สรุปกรอบแนวคิด

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์การดำเนินโครงการทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่เดินทางเข้ามาบริการด้านทันตกรรมแก่ประชาชนลาวโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย เป็นการดำเนินโครงการร่วมกับสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศ เป็นโครงการที่ดำเนินการภายใต้กรอบของการทูตสาธารณะและการทูตเพื่อสาธารณสุขที่สนับสนุนนโยบายต่างประเทศของไทยที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้าน ในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันทั้งในระดับรัฐต่อรัฐ และประชาชนต่อประชาชน ผลการศึกษาสามารถนำไปพิจารณาในการสนับสนุนการดำเนินโครงการนี้ต่อไปในอนาคต รวมทั้งเป็นตัวอย่างของการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือที่เกี่ยวกับการกิจด้านความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ให้สามารถตอบสนองต่อยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศที่มีต่อประเทศเพื่อนบ้านได้

¹⁷ เฟิงอ้าง.

¹⁸ กระทรวงการต่างประเทศ, การประชุมระดับสูงของกลุ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพโลกอย่างไม่เป็นทางการ [ออนไลน์], 2560, แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6886/75277-การประชุมระดับสูงของกลุ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพ.html>.

¹⁹ กระทรวงการต่างประเทศ, ผู้อำนวยการใหญ่องค์การอนามัยโลกเข้าเยี่ยมคารวะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ [ออนไลน์], 2561, แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6886/86393-ผู้อำนวยการใหญ่องค์การอนามัยโลกเข้าเยี่ยมคารวะรัฐมนตรี.html>.

บทที่ 3

ผลการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา (1) กระบวนการส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว โดยใช้กลไกการทูตสาธารณะและการทูตเพื่อสาธารณสุขผ่านการให้บริการทางด้านการแพทย์ (2) ให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการส่งเสริมความสัมพันธ์และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน บนแนวทางการดำเนินการทูตสาธารณะและการทูตเพื่อสาธารณสุข (3) เพื่อประเมินผลการดำเนินการและใช้เป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายแก่หน่วยงานของไทย ที่มีภารกิจด้านการต่างประเทศ ในการดำเนินโครงการโดยใช้การทูตสาธารณะ และการทูตเพื่อสาธารณสุขในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคี โดยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลในประเด็นดังต่อไปนี้

3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว และนโยบายต่างประเทศของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้าน

ในปัจจุบันความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว อยู่ในระดับที่ดีมากในทุกๆ ด้าน สะท้อนให้เห็นได้จากรายงานผลการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือ (JC) ไทย-ลาว ครั้งที่ 21 ระหว่างวันที่ 31 มกราคม-3 กุมภาพันธ์ 2561 ซึ่งนายดอน ปรมดีวินัย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานร่วมกับนายสะเหลิมไซ กัมมะสิต รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศแห่ง สปป. ลาว ที่ประชุมได้แสดงความยินดีต่อความสัมพันธ์ไทย-ลาว ที่อยู่ในระดับที่ดีมาก ซึ่งถือว่าเป็น “ยุคทอง” (Golden Age) โดยความร่วมมือในทุกมิติของสองประเทศมีความคืบหน้าตามลำดับ มีความเข้าใจกันดีบนพื้นฐานของความคล้ายคลึงทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ภาษา และผลประโยชน์ร่วมกัน การหารือเป็นไปอย่างราบรื่นด้วยบรรยากาศของมิตรภาพและความเข้าใจซึ่งกันและกัน²⁰ ทั้งนี้เป็นผลจากนโยบายการต่างประเทศของไทยที่มุ่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านอย่างต่อเนื่องในทุกรัฐบาล โดยจะเห็นได้จากคำแถลงนโยบายคณะรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีไทย 3 ท่านล่าสุด ที่แถลงต่อรัฐสภา ดังนี้

1) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันจันทร์ที่ 29 ธันวาคม 2551

“ข้อ 7. นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

7.1 พัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้านในทุกมิติและทุกระดับ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการเคารพซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดเสถียรภาพ ความมั่นคง และความเจริญรุ่งเรืองร่วมกันของภูมิภาค โดยส่งเสริมความร่วมมือในทุกสาขากับประเทศเพื่อนบ้าน

²⁰ กระทรวงการต่างประเทศ, *อ้างแล้ว เชิงอรรถที่ 4.*

ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคต่าง ๆ และเร่งแก้ไขปัญหากับประเทศเพื่อนบ้านโดยสันติวิธีบนพื้นฐานของสนธิสัญญาและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง”²¹

2) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554

“7. นโยบายการต่างประเทศและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

7.1 เร่งส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน โดยส่งเสริมความร่วมมือทั้งภาครัฐ เอกชน ประชาชน และสื่อมวลชน เพื่อเสริมสร้าง ความเข้าใจอันดีและความใกล้ชิดระหว่างกัน อันจะนำไปสู่การขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้า การลงทุน การส่งเสริมการท่องเที่ยว การขยาย การคมนาคมขนส่ง และความร่วมมือด้านอื่น ๆ ภายใต้กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาคเพื่อส่งเสริม ความเป็นเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน”²²

3) คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันศุกร์ที่ 12 กันยายน 2557

“2. การรักษาความมั่นคงของรัฐและการต่างประเทศ

2.1 ในระยะเร่งด่วน รัฐบาลให้ความสำคัญต่อการเตรียมพร้อมสู่ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียนในกิจการ 5 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการชายแดน การสร้างความมั่นคง ทางทะเล การแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติ การสร้างความไว้วางใจกับประเทศเพื่อนบ้าน...”²³

3.2 บทบาทของไทยในฐานะประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือ²⁴

ประเทศไทยได้เปลี่ยนบทบาทจากประเทศผู้รับมาเป็นประเทศผู้ให้ โดยใช้ประสบการณ์ ในการรับความช่วยเหลือทางวิชาการจากประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือรายใหญ่ มากกว่า 40 ปี ประเทศไทย เริ่มให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศกำลังพัฒนาในรูปแบบต่างๆ โดยให้ความสำคัญกับ ประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา สปป. ลาว พม่า และเวียดนาม) เป็นอันดับแรก และประเทศกำลังพัฒนา ในภูมิภาคอื่นๆ ในระดับทวิภาคีประเทศไทยให้ความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) มากกว่า 30 ปี ตามแผนบัวโนสแอเรส ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ใน 3 สาขาหลัก คือ การเกษตร การศึกษา และสาธารณสุข ในรูปแบบของการให้ทุนการศึกษา การฝึกอบรม/ดูงาน/ ผู้เชี่ยวชาญ และวัสดุอุปกรณ์ รวมทั้งการให้ทุนตามความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ

²¹ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อ รัฐสภา วันอังคารที่ 30 ธันวาคม 2551 [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2551/E/198/1.PDF> [15 กรกฎาคม 2561].

²² สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554 [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2554/E/094/1.PDF> [15 กรกฎาคม 2561].

²³ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา [ออนไลน์], แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th/Law/File_download/law19957.pdf [15 กรกฎาคม 2561].

²⁴ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ, ไทย: ประเทศผู้ให้รายใหม่ [ออนไลน์], แหล่งที่มา: <http://tica.thaigov.net/main/th/organize/24387-บทบาท.html> [18 กรกฎาคม 2561].

ในด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับ สปป. ลาว นั้น รัฐบาลไทยเริ่มให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาต่างๆ รวมทั้ง สปป. ลาว มาตั้งแต่ปี 2504 และเริ่มให้ความร่วมมือทางวิชาการระดับทวิภาคีอย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน ในปี 2516 โดยให้ความสำคัญกับความต้องการของประเทศผู้รับ (Demand Driven Approach) และความชำนาญของไทยซึ่งมีศักยภาพในสาขาที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการพัฒนา เช่น การเกษตร การศึกษา สาธารณสุข ความร่วมมือแบบทวิภาคี (Bilateral Cooperation Program) จะอยู่ในรูปของโครงการพัฒนา การให้ทุนการศึกษา ฝึกอบรมบุคลากรในประเทศไทย การให้วัสดุอุปกรณ์ และผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ ในความร่วมมือทางวิชาการในกรอบทวิภาคีแก่รัฐบาลลาว ในด้าน (1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาตามความต้องการของ สปป. ลาว (2) โครงการพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตร ด้านสาธารณสุข ด้านการศึกษา และด้านอื่นๆ และ (3) แผนงานความร่วมมือในสองระดับได้แก่ ความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัย และความร่วมมือระดับอาชีวศึกษา

3.3 การวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการประเมินนโยบายสาธารณะ

การวิเคราะห์การดำเนินโครงการทันตกรรมฯ เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ผู้เขียนใช้แนวทางการประเมินนโยบายสาธารณะของ Michael E. Kraft และ Scott R. Furlong เพื่อประเมินการดำเนินโครงการฯ ในด้านต่างๆ 8 ด้านดังนี้

3.3.1 ประสิทธิภาพ (Effectiveness) ได้แก่ ความเป็นไปได้ที่จะบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย หรือสามารถแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของนโยบาย

ในการดำเนินโครงการแต่ละครั้ง คณะทันตแพทยศาสตร์ฯ จะมีการตั้งยอดของจำนวนผู้มารับบริการทันตกรรมไว้ทุกครั้ง เพื่อให้สามารถรองรับผู้มารับบริการได้อย่างครบถ้วน ซึ่งจากการดำเนินการที่ผ่านมา มียอดผู้มารับบริการเกินกว่าจำนวนที่ตั้งไว้ทุกครั้ง แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชนลาวที่มีต่อการให้บริการด้านการแพทย์และสาธารณสุขของไทย และแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนของทางการลาวต่อโครงการนี้ที่ให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์เชิญชวนผ่านสื่อท้องถิ่นๆ ให้ประชาชนมารับการตรวจและรักษา ซึ่งส่งผลดีต่อสุขภาพฟันและคุณภาพชีวิตของประชาชนลาว และส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ทั้งในระดับรัฐต่อรัฐ (สถานกงสุลใหญ่ฯ และมหาวิทยาลัยฯ กับแขวง) ในระดับรัฐกับประชาชนของแต่ละฝ่าย และในระดับประชาชนต่อประชาชน (บุคลากรทางการแพทย์ของไทยกับประชาชนลาวผู้มารับบริการ) ผ่านการให้บริการทันตกรรม

3.3.2 ประสิทธิภาพ (Efficiency) ได้แก่ ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมายของโครงการ และความคุ้มค่าของต้นทุนและผลประโยชน์ที่ได้รับ

การดำเนินโครงการทันตกรรมฯ ในพื้นที่แขวงต่างๆ ช่วยประหยัด ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของประชาชนลาว รวมทั้งประหยัดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการเดินทางมาพบทันตแพทย์ เนื่องจากเป็นบริการที่เดินทางมาให้ถึงที่ตั้งของชุมชนที่ประชาชนสามารถเดินทางมารับการตรวจรักษาได้ โดยสะดวกและไม่เสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก รวมทั้งทำให้ไม่ต้องสูญเสียรายได้จากการทำงานในการกลางวันเพื่อเดินทางมาตรวจรักษา แม้จะเป็นการปฏิบัติหน้าที่นอกที่ตั้งปกติของคณะทันตแพทยศาสตร์ มศว. แต่การให้บริการแก่ประชาชนยังคงมีคุณภาพและได้มาตรฐานทางการแพทย์โดยใช้งบประมาณ

ในจำนวนที่ไม่มาก จากรายงานผลการเบิกจ่ายและการดำเนินโครงการครั้งล่าสุดในปี 2561 สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้รับการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการนี้เป็นเงิน 850,000 บาท สามารถให้บริการประชาชนได้ถึง 1,022 คน หรือเฉลี่ยประมาณคนละ 832 บาท

3.3.3 ความเสมอภาค (Equity) การดำเนินนโยบายมีความเป็นธรรมในการกระจายต้นทุนและผลประโยชน์และความเสี่ยงไปยังกลุ่มย่อยต่างๆ ของประชากรอย่างทั่วถึง

การบริการของหน่วยทันตกรรมฯ เป็นการให้บริการด้านการแพทย์เพื่อสังคม มีการให้บริการทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อพัฒนาสุขภาพฟันและคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งไทยและต่างประเทศสถานกงสุลใหญ่ฯ และหน่วยทันตกรรมฯ มีนโยบายที่จะให้นำหน่วยทันตกรรมไปให้บริการแก่ประชาชนลาวในแขวงต่างๆ อย่างทั่วถึง โดยหมุนเวียนไปยังแขวงต่างๆ ที่อยู่ในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ฯ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละแห่งที่จะสามารถจัดเตรียมสถานที่และอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่คณะทันตแพทย์และเจ้าหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มิได้มีการกำหนดเฉพาะเจาะจงที่จะให้บริการในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นพิเศษ

ในการให้บริการทันตกรรมแต่ละครั้ง หน่วยทันตกรรมได้จัดให้มีทันตแพทย์ในหลากหลายสาขา รวมทั้งทันตกรรมเด็ก เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มผู้รับบริการทุกวัย และสามารถตรวจรักษาอาการเจ็บป่วยที่มีความหลากหลาย และโดยที่เป็นการบริการประชาชนโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ดังนั้นจึงสามารถให้บริการแก่ประชาชนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ที่ผ่านมาหน่วยทันตกรรมยังได้ให้บริการแก่ประชาชนไทยที่เข้ามาทำงานใน สปป. ลาว และไม่มีโอกาสเดินทางไปพบทันตแพทย์ในประเทศไทยด้วยเช่นกัน เพื่อให้เข้าถึงผู้รับบริการที่อยู่ในพื้นที่ได้รับทราบถึงการดำเนินโครงการ ในการให้บริการทันตกรรมในแต่ละครั้ง สถานกงสุลใหญ่ฯ ได้ประชาสัมพันธ์ไปยังทางการท่องเที่ยวของแขวงที่จะไปให้บริการ เพื่อให้ผู้ที่สนใจได้ทราบล่วงหน้า เพื่อวางแผนการเดินทางและมาลงทะเบียนขอรับบริการ รวมทั้งลงประกาศในเว็บไซต์ของสถานกงสุลใหญ่ฯ และช่องทางติดต่อสื่อสารผ่าน social media ของทั้งชุมชนไทยและลาว

3.3.4 เสรีภาพและอิสรภาพ (Liberty/freedom) ได้แก่ การพิจารณาว่าขอบเขตซึ่งนโยบายสาธารณะครอบคลุมหรือจำกัดความเป็นส่วนตัวหรือสิทธิและทางเลือกส่วนบุคคลถึงระดับใด

ในการให้บริการทันตกรรมแก่ประชาชนลาว ผู้รับบริการสามารถเลือกที่จะรับบริการหรือไม่ก็ได้ และการเข้าร่วมในโครงการเป็นไปด้วยความสมัครใจ ปราศจากการบีบบังคับหรือการเกณฑ์ประชาชนให้มารับการตรวจรักษา และมีได้มีเงื่อนไขหรือข้อผูกมัดใดๆ ในการเข้ารับการตรวจรักษา

3.3.5 ความเป็นไปได้ทางการเมือง (Political feasibility) ได้แก่ ระดับของการยอมรับในนโยบายสาธารณะที่ฝ่ายการเมืองจะยอมรับและให้การ สนับสนุนต่อนโยบายที่ถูกเสนอ

ในสภาพการณ์ปัจจุบันซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างไทยและ สปป. ลาวได้รับการยอมรับว่าอยู่ในระดับที่ดีมาก มีกลไกความร่วมมือต่างๆ เพื่อใช้ในการปรึกษาหารือและแก้ไขปัญหาอย่างสันติ ทำให้การดำเนินโครงการฯ รวมไปถึงความร่วมมือทวิภาคีในด้านต่างๆ ที่สร้างประโยชน์แก่ประชาชนของสองประเทศได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากทางการลาวให้ดำเนินการได้ด้วยดี ส่งผลให้ได้รับการอำนวยความสะดวกให้ดำเนินโครงการต่างๆ จากระดับผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่เป็นไปโดยสะดวกราบรื่น

3.3.6 การยอมรับทางสังคม (Social acceptability) ได้แก่ ระดับของการยอมรับจากสาธารณชนจะให้การยอมรับและสนับสนุนนโยบาย

จากจำนวนของประชาชนลาวที่มารับบริการซึ่งมีจำนวนเกินกว่าที่คาดการณ์ไว้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและมั่นใจในคุณภาพด้านสาธารณสุขของไทยและความสามารถของทันตแพทย์ไทย ทั้งนี้ มีผู้รับบริการหลายรายที่ได้รับบริการทันตกรรมในวันแรกของการให้บริการแนะนำหรือชักชวนให้บุคคลในครอบครัวหรือเพื่อนบ้านมารับบริการทันตกรรมในวันต่อมา

นอกจากนี้ ประชาชนลาวมีความคุ้นเคยต่อประเทศไทย ผ่านการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ และ social media ซึ่งสามารถรับชมรับฟังได้อย่างแพร่หลายในสปป. ลาว

3.3.7 ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ (Administrative feasibility) นโยบายมีความเป็นไปได้ที่หน่วยงานรับผิดชอบจะสามารถนำนโยบายนั้นๆ ไปปฏิบัติให้ได้ผลดี

จากการสัมภาษณ์ทันตแพทย์และผู้บริหารหน่วยทันตกรรมฯ ทำให้ทราบว่าหน่วยทันตกรรมฯ ของมหาวิทยาลัยฯ เป็นหนึ่งในหน่วยทันตกรรมที่สามารถให้บริการนอกสถานที่ตั้งและปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและมีบุคลากรที่มีความชำนาญมาร่วมงาน และอีกส่วนหนึ่งเกิดจากการบริหารจัดการที่ดีภายในองค์กร และประสบการณ์ในการทำงานเป็นทีมมาอย่างยาวนาน

3.3.8 ความเป็นไปได้ทางเทคนิค (Technical Feasibility) ได้แก่ การมีเทคโนโลยีที่มีความพร้อมและเชื่อถือได้มารองรับการดำเนินนโยบาย

ในการดำเนินโครงการทันตกรรมฯ ในแขนงต่างๆ แม้จะเป็นการให้บริการนอกที่ทำการปกติ ทางหน่วยทันตกรรมจะนำเครื่องมือและอุปกรณ์การตรวจรักษาที่มีความทันสมัย มีคุณภาพดีปลอดภัย ไปให้บริการ เพื่อให้การตรวจรักษาเป็นไปตามมาตรฐานสากล และมีประสิทธิภาพ

3.4 การประเมินผลด้วยการสัมภาษณ์

ผู้เขียนรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และประเมินผลโดยการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ได้แก่ เอกอัครราชทูต/กงสุลใหญ่ จำนวน 2 คน ทันตแพทย์/เจ้าหน้าที่จากโครงการทันตกรรมฯ จำนวน 1 คน เจ้าหน้าที่ฝ่ายลาวที่เกี่ยวข้องในการร่วมดำเนินโครงการ 1 คน ประชาชนลาวผู้เข้ารับการตรวจรักษา 1 คน สรุปข้อมูลได้ดังนี้

3.4.1 เอกอัครราชทูต อภิชาติ เพ็ชรรัตน์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ระหว่าง พ.ศ. 2550–2554 และเป็นผู้ที่ได้รับเหรียญตรามิตรภาพ (Cross of Friendship) จากรัฐบาล สปป. ลาว จากการที่ได้ประกอบคุณงามความดี และมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือลาว–ไทย และการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมของแขวงภาคกลางและภาคใต้ของ สปป. ลาว (แขวงในเขตอาณาของสถานกงสุลใหญ่ฯ)²⁵ ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดให้หน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²⁵ สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต, ลาวระดับเหรียญตรามิตรภาพและใบประกาศเกียรติคุณแก่กงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต [ออนไลน์], 2554, แหล่งที่มา: http://www.thaisavannakhet.com/savannakhet/th/news/detail.php?ELEMENT_ID=503 [16 กรกฎาคม 2561].

(ประธานมิตร) มาให้บริการประชาชนลาวในแขวงต่างๆ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายว่า ในช่วง พ.ศ. 2551–2552 หน่วยทันตกรรมฯ ได้เดินทางมาให้บริการแก่ประชาชนลาวในแขวงสะหวันนะเขต ตามคำขอรับการสนับสนุนของโรงพยาบาลแขวงสะหวันนะเขต โดยมีสถานกงสุลใหญ่ฯ เป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ ระหว่างการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งในการเดินทางมาให้บริการทันตกรรมในโครงการดังกล่าว ได้รับการสนับสนุนจากทางแขวงฯ เป็นอย่างดี และมีประชาชนลาวให้ความสนใจมารับบริการเป็นจำนวนมาก เห็นได้จากมีผู้มาลงทะเบียนขอรับการบริการเต็มจำนวนตั้งแต่วันแรกของการเปิดให้ลงทะเบียน การดำเนินโครงการฯ ประสบความสำเร็จทั้งในด้านจำนวนของผู้มารับบริการและสามารถทำให้ผู้เข้ารับบริการทุกคนมีสุขภาพปากและฟันที่ดีขึ้น มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพปากมากขึ้นจากคำแนะนำในการพบทันตแพทย์ เป็นที่ชื่นชมและขอบคุณทั้งจากประชาชนและจากหน่วยงานภาครัฐในแขวงฯ สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตของเพื่อนมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง สปป. ลาวเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิดที่มีความสำคัญกับประเทศไทย ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2553 จึงได้เริ่มเสนอขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศด้วยดีตั้งแต่นั้นมา

เอกอัครราชทูต อภิชาติ กล่าวถึงโครงการฯ ว่า มีส่วนสำคัญในการช่วยให้ประชาชนลาวได้เข้าถึงบริการทันตกรรมมากยิ่งขึ้น เนื่องจากประชาชนลาวส่วนใหญ่ โดยเฉพาะผู้มีรายได้น้อย ไม่ค่อยจะมีโอกาสได้รับการตรวจรักษาสุขภาพฟัน เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายในการตรวจรักษาที่ค่อนข้างสูง เมื่อมีการออกหน่วยบริการทันตกรรมฯ โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย มาให้บริการในพื้นที่ จึงทำให้มีประชาชนลาวสนใจมาขอรับบริการเป็นจำนวนมาก ซึ่งภายหลังจากที่ได้รับบริการทันตกรรมแล้ว ต่างรู้สึกยินดีและพอใจที่ได้รับความช่วยเหลือจากทันตแพทย์ของไทยในการบรรเทาความเจ็บป่วยที่เกิดจากโรคฟัน รวมทั้งได้รับความรู้ความเข้าใจในการดูแลสุขภาพปากและฟันที่สามารถนำไปปฏิบัติให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวอีกด้วย ความรู้สึกที่ดีเหล่านี้เป็นพื้นฐานสำคัญในการส่งเสริมและรักษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ทั้งในระดับประชาชนต่อประชาชน และระหว่างภาครัฐด้วยกัน ไปจนถึงความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาชนของทั้งสองประเทศ และเป็นการเผยแพร่พระเกียรติคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ในต่างประเทศได้อย่างเหมาะสม

เอกอัครราชทูต อภิชาติ เห็นว่า โครงการนี้เป็นโครงการที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านที่สอดคล้องกับความต้องการของรัฐบาลและประชาชนลาว ในการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ สุขภาพของประชาชน การดำเนินโครงการได้รับการยอมรับจากภาครัฐของ สปป. ลาว เห็นได้จากการให้ความร่วมมือจากแต่ละแขวงในการเข้ามาดำเนินโครงการ ตลอดจนให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนลาวได้เดินทางมารับบริการอย่างทั่วถึง หากกระทรวงการต่างประเทศสามารถให้การสนับสนุนงบประมาณให้ดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว และเป็นการสนับสนุนกิจกรรมเพื่อการพัฒนาในประเทศเพื่อนบ้าน ที่จะนำมาซึ่งทัศนคติที่ดีและความเข้าใจระหว่างกัน²⁶

3.4.2 เอกอัครราชทูต ดนัย การพจน์ ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ระหว่าง พ.ศ. 2559–2561 และมีประสบการณ์ในการทำงานและประสานงานร่วมกับหน่วยงานเพื่อ

²⁶ สัมภาษณ์ อภิชาติ เพ็ชรรัตน์, เอกอัครราชทูต, 14 กรกฎาคม 2561.

การพัฒนาต่างๆ อาทิ มูลนิธิชัยพัฒนา และโครงการตามพระราชดำรินใน สปป. ลาว ในระหว่างการประชุมประจำปี ใน สปป. ลาว ทั้งในสถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ (1 วาระประจำปี) และสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต (ดำรงตำแหน่งรองกงสุลใหญ่ 1 วาระประจำปี และ ดำรงตำแหน่งกงสุลใหญ่ 1 วาระประจำปี) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับการจัดให้หน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ (ประสานมิตร) เดินทางไปให้บริการแก่ประชาชนลาว โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายว่า โครงการดังกล่าวได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องจากกระทรวงการต่างประเทศ มาเป็นเวลา 9 ปี และประสบความสำเร็จมาโดยตลอด มียอดผู้เข้ารับบริการบริการมากกว่าที่ตั้งเป้าไว้ทุกครั้งและมีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ได้รับความร่วมมือจากทางการลาวในแต่ละแขวงที่ไปให้บริการเป็นอย่างดี ทั้งในระดับผู้บริหารและปฏิบัติ ทำให้โครงการประสบความสำเร็จในหลายๆ ด้าน เช่น มีผู้เข้ารับบริการมากขึ้นทุกปี โดยแต่ละปีมีจำนวนผู้เข้ารับบริการเกินกว่าเป้าหมายที่ตั้งไว้ การดำเนินโครงการแต่ละครั้งได้รับการอำนวยความสะดวกเป็นอย่างดีในการขนย้ายเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ทางการแพทย์ผ่านเข้า-ออก สปป. ลาว ร่วมมือในการจัดเตรียมสถานที่ที่เหมาะสมในการบริการแก่ประชาชน และมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ฝ่าย สปป. ลาว สนับสนุนการปฏิบัติงานในทุกด้านที่เกี่ยวข้องด้วยความเต็มใจ อีกทั้งในวันที่เปิดให้บริการ มีผู้บริหารและเจ้าหน้าที่จากแขวงและครอบครัวมารับบริการตรวจและรักษาเป็นจำนวนมาก สะท้อนให้เห็นถึงความไว้วางใจในมาตรฐานและคุณภาพการให้บริการด้านทันตกรรมของไทย รวมทั้งอนุญาตให้สถานกงสุลใหญ่ฯ สามารถติดแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์โครงการในพื้นที่สาธารณะ โดยป้ายดังกล่าวมีข้อความที่ประกาศว่าเป็นโครงการทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รวมทั้งมีตราสัญลักษณ์ของส่วนราชการไทยปรากฏอยู่ด้วย ซึ่งเป็นการเทิดพระเกียรติให้ขจรไกลในต่างแดนและส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของไทย นอกจากนี้ ในระหว่างการดำเนินโครงการยังมีสื่อมวลชนทั้งจากภายใน สปป. ลาว และจากประเทศไทยได้ติดตามบันทึกและรายงานการดำเนินกิจกรรม เป็นการช่วยประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนของทั้งสองประเทศได้ทราบถึงพระเกียรติคุณของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและความสัมพันธ์และความร่วมมือกันระหว่างไทยกับ สปป. ลาว เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชาชนลาว อีกด้วย

เอกอัครราชทูต ดนัย มีความเห็นว่า นอกเหนือจากจะเป็นการเทิดพระเกียรติคุณของสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในด้านอื่นๆ ที่ตามมา เช่น ความร่วมมือด้านการแพทย์ จากการที่ทันตแพทย์ไทยเดินทางมาให้บริการด้านสุขภาพฟันแก่ประชาชนลาว ในแต่ละครั้งจะนำเครื่องมือแพทย์ที่มีเทคโนโลยีทันสมัยและอุปกรณ์เวชภัณฑ์คุณภาพสูงมาให้บริการ ทางโครงการฯ จึงได้ประสานให้ทางการลาวจัดทันตแพทย์ลาวและเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขได้มาปฏิบัติงานร่วมกัน ตั้งแต่เริ่มคัดกรองผู้มารับการรักษา การถ่ายทอดความรู้ในการใช้อุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ตลอดจนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการรักษาระหว่างกัน เป็นต้น นอกจากนี้ ได้ให้ความเห็นอีกว่า โครงการทันตกรรมพระราชทานฯ เป็นโครงการที่ใช้งบประมาณไม่มาก แต่สามารถเข้าถึงและสร้างความรู้สึกที่ดีให้เกิดขึ้นแก่ภาครัฐและประชาชนของ สปป. ลาว เป็นโครงการที่เกิดจากความร่วมมือของสองฝ่าย การดำเนินการมีความเป็นเจ้าภาพร่วมกันและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ผู้ปฏิบัติหน้าที่ในโครงการต่างก็ทำหน้าที่ด้วยความจริงใจและเต็มใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ เพื่อให้ประชาชนที่มารับบริการมีสุขภาพฟันและคุณภาพชีวิตที่ดี ผลที่ตามมาคือเกิดความไว้วางใจและปูทางไปสู่ความร่วมมือ

ในด้านต่างๆ ในอนาคตที่จะเกิดขึ้นเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน ถือเป็นการให้ความช่วยเหลือที่ตรงกับความต้องการของประเทศผู้รับ (Demand Driven Approach) และไทยเองก็มีศักยภาพในการให้ความช่วยเหลือด้านนี้อยู่แล้ว จัดเป็นหนึ่งในโครงการที่มีความคุ้มค่าและควรได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณให้ดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง²⁷

3.4.3 อ.ทพญ.พันทิพย์ สัจจวรินทร์ รองผู้อำนวยการฝ่ายการรักษาและบริการวิชาการ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สาขาความเชี่ยวชาญ ด้านศัลยศาสตร์ช่องปากและแม็กซิลโลเฟเชียล มีหน้าที่ความรับผิดชอบในโครงการทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้แก่ ดำรงตำแหน่งหัวหน้าโครงการทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ได้ให้ข้อคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการฯ ดังนี้

1) การดำเนินโครงการนี้ ถือได้ว่าเป็นโครงการที่ประสบความสำเร็จในการบริหารโครงการอย่างมาก เพราะด้วยเงื่อนไขการให้บริการทางทันตกรรมนั้นจะต้องอาศัยปัจจัยที่สำคัญหลายประการ เช่น การจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือต่างๆ ในการให้บริการ แต่ด้วยการประสานงานที่ดีของผู้ประสานโครงการ ทำให้การบริหารวัสดุ อุปกรณ์ ในโครงการนี้แทบจะเรียกได้ว่าไม่มีความผิดพลาดเลยก็ได้

2) ความไว้วางใจของผู้เข้ารับบริการทางทันตกรรม โดยปกติแล้วการที่จะให้บริการทางทันตกรรม กับคนไทยด้วยกันเองนั้น ผู้เข้ารับบริการต้องมีความเชื่อใจและเชื่อมั่นในตัวทันตแพทย์หรือสถาบันที่มาเข้ารับการรักษาในระดับหนึ่งจึงจะทำการรักษาทางทันตกรรมให้ได้ผลลัพธ์ที่ดี แต่การดำเนินโครงการนี้เป็นการดำเนินโครงการภายใต้เชื้อชาติที่แตกต่างกัน แม้จะเป็นประเทศเพื่อนบ้าน แต่ก็ยังมีกำแพงทางวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างอยู่บ้าง แต่ด้วยการประสานงานที่ดีระหว่างเจ้าหน้าที่ในระดับประเทศของทั้งสองฝ่าย ทำให้เกิดความเข้าใจทุกต้อง และทัศนคติที่ดีในการเข้ารับบริการทางทันตกรรม ทำให้การดำเนินโครงการ ไปได้อย่างเรียบร้อย การสื่อสารระหว่าง ผู้ให้บริการกับผู้รับบริการ

3) การสื่อสารระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจาก ทันตแพทย์ที่ให้การรักษานั้นจะต้อง เข้าใจสภาพของผู้เข้ามารับบริการและยังด้วยข้อจำกัดด้านเวลาที่จะต้องให้บริการคนจำนวนมากด้วยแล้ว ทำให้การสื่อสารเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างมาก การดำเนินโครงการในทุกครั้งผู้ประสานโครงการได้ช่วยวางแผนในการสื่อสารกับผู้รับบริการเป็นอย่างดี ทั้งการซักซ้อมความเข้าใจในกระบวนการรับบริการ การรักษา รวมถึงเอกสารต่างๆ ด้วย ทำให้สามารถดำเนินโครงการได้ประสบผลสำเร็จตามเวลาที่กำหนด

นอกจากผลสำเร็จทางด้านการให้บริการทางทันตกรรมที่เกิดขึ้นต่อผู้มารับบริการแล้วยังส่งผลดีต่อผู้ที่มีรายได้น้อย ทั้งการช่วยเหลือหรือแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาทางทันตกรรม ซึ่งโครงการนี้ถือได้ว่าเป็นการให้บริการประเภทให้เปล่าแล้ว โครงการนี้ยังถือได้ว่าเป็นการริเริ่มความร่วมมือในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ให้บริการด้านทันตกรรมของประเทศไทยและ สปป. ลาว ทำให้เกิดทักษะจากประสบการณ์ปฏิบัติงานจริงทั้งในระดับทันตแพทย์ ผู้ช่วยทันตแพทย์ และในหน้าที่อื่นๆ ด้วย

²⁷ สัมภาษณ์ ดนัย การพจน์, เอกอัครราชทูต, 15 กรกฎาคม 2561.

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสนับสนุนการถ่ายทอดความรู้ ทางโครงการฯ ยังได้ส่งมอบวัสดุทางพันธุกรรมที่ได้ นำมาใช้ในโครงการ ให้กับหน่วยงานทางสาธารณสุขของ สปป. ลาว เพื่อจะได้ให้บุคลากรนำไป ให้บริการประชาชนใน สปป. ลาว ในโอกาสต่อไป

อ.ทพญ.พันธุ์ทิพย์ สังวรินทะ ได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เมื่อพิจารณาในลักษณะ การดำเนินโครงการแล้ว นอกจากความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการให้บริการ ที่มีคุณภาพแล้ว โครงการนี้ ยังเป็นการสนองพระราชโอรสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ที่ทรงมี พระราชดำริ ให้ประชาชนชาวไทยทุกคนมีจิตอาสาในการกระทำเพื่อคนอื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทน ถือเป็นการให้บริการ โดยทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญต่างๆ ได้มีส่วนร่วมเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อ เสริมสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคง ของประเทศไทยกับ สปป. ลาว ซึ่งเป็นเสมือนเพื่อนบ้านใกล้ชิดกันมา แต่ช้านาน

โครงการนี้จึงเป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย ซึ่งหากยังดำเนินการอย่างต่อเนื่องก็ เชื่อได้ว่า จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของประเทศไทยและ สปป. ลาว ให้ดียิ่งๆ ขึ้นไปในอนาคตอย่างแน่นอน²⁸

3.4.4 ความเห็นของนางสาวครองขวัญ ไตรทองอยู่ นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งรับผิดชอบโครงการความร่วมมือเพื่อ การพัฒนาด้านสาธารณสุขและสังคมใน สปป. ลาว เมียนมา และกัมพูชา ได้ให้ทัศนะต่อการดำเนิน โครงการทันตกรรมฯ ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อประเทศเพื่อนบ้านว่า โครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นงานการทูตที่มีความรูประดมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก โครงการที่ดำเนินการอยู่ มุ่งเน้นสาขาความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การศึกษา สาธารณสุข และการเกษตร ซึ่งในทั้งสามสาขานั้น เป็นสาขาที่มุ่งเน้นความกินดีอยู่ดี การมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชนในประเทศเพื่อนบ้าน โดยที่โครงการส่วนใหญ่ ดำเนินการในเขตบริเวณ ชายแดน โครงการดังกล่าวนี้ ทำให้ประชาชนของประเทศเพื่อนบ้านในบริเวณนั้นมีความรู้สึกที่ดีต่อ ประเทศไทย และชุมชนไทยที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ซึ่งเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีทั้งใน ระดับประเทศ ชุมชน และบุคคล โครงการที่มี Impact มากเป็นพิเศษคือโครงการด้านสาธารณสุข อาทิ โครงการพัฒนาโรงพยาบาลเมืองปากซอง และโครงการพัฒนาโรงพยาบาลแขวงบ่อแก้ว สปป. ลาว เนื่องจากนอกเหนือจากที่ไทยได้ให้การสนับสนุนการก่อสร้างอาคารและอุปกรณ์ทางการแพทย์แล้ว การพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์ของลาวโดยโรงพยาบาลของฝั่งไทยตามจังหวัดตามแนวชายแดน เช่น โรงพยาบาลเชียงรายประชาชนเคราะห์ โรงพยาบาลสมเด็จพระยุพราชเชียงของ โรงพยาบาล สรรพสิทธิประสงค์ มีการประสานงานให้ความช่วยเหลือทั้งในลักษณะการรับโอนตัวผู้ป่วย ขอรับ ความเห็นทางการแพทย์ในกรณีต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวทำให้ประชาชนของทั้ง สองประเทศมีความร่วมมือที่ดีและมีความรู้สึกที่ดีต่อกัน

โครงการความร่วมมือดังกล่าว ยังเป็นการส่งเสริมบทบาทของไทยในประเด็น ระหว่างประเทศที่ไทยให้ความสำคัญในกรอบพหุภาคีและสหประชาชาติ เช่น การส่งเสริมการดำเนินงาน

²⁸ สัมภาษณ์ พันธุ์ทิพย์ สังวรินทะ, อาจารย์ทันตแพทย์หญิงและรองผู้อำนวยการฝ่ายการรักษาและบริการวิชาการ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 28 มิถุนายน 2561.

ด้านสาธารณสุข เพื่อแก้ไขปัญหาสุขภาพอนามัยแม่และเด็ก การส่งเสริมการโยกย้ายถิ่นฐานอย่างไม่ปกติ การแก้ไขการค้ามนุษย์ เป็นต้น

อย่างไรก็ดี นางสาวครองขวัญ เห็นว่า กระทรวงการต่างประเทศมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดนโยบายที่ฝ่ายไทยต้องการจะส่งเสริมให้ชัดเจน และจัดทำกรอบการดำเนินงานเพื่อความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระยะยาว เช่น 5 ปี หรือ 10 ปี เพื่อที่จะให้กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยในประเทศต่างๆ มีแนวทางที่ชัดเจนและสามารถตอบสนองต่อความท้าทายและประเด็นระหว่างประเทศได้ดียิ่งขึ้น รวมทั้งจะเป็นการส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นผู้นำด้านการพัฒนา และการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแบบได้-ได้ และความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป²⁹

3.4.5 นางสาวยุวดี เมฆศิริวิษฐ์ นักวิเทศสหการชำนาญการ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งเคยประจำการที่สถานเอกอัครราชทูต ณ เวียงจันทน์ ระหว่างปี พ.ศ. 2556-2560 และเป็นเจ้าหน้าที่รับผิดชอบด้านความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้ให้ทัศนะว่า ไทยและ สปป. ลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกันทั้งทางบกและทางน้ำ ลาวเป็นประเทศที่มีความสำคัญในลำดับแรกของไทย ดังนั้น ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาถือว่าเป็นเครื่องมือทางการทูตที่สำคัญในการสร้างรากฐานและเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ลาว ที่ดียิ่งขึ้น และการให้ความช่วยเหลือของไทยที่มีให้ลาว เป็นการช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยและลาวในทุกระดับหรือทุกมิติ ดังนี้

1) ระดับประมุขแห่งรัฐ เห็นได้จากการเยือน สปป. ลาว ของพระบรมวงศานุวงศ์ โดยเฉพาะสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้พระราชทานความช่วยเหลือให้ สปป. ลาว โดยเฉพาะในด้านการศึกษา เกษตร และสาธารณสุข และพระราชทานให้ทุนการศึกษา/ทุนอบรม/ดูงาน และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เช่น การสร้างอาคารเรียน พระราชทานรถพยาบาล และเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น นอกจากนี้ ประธานประเทศลาวก็ได้มีการเยือนไทยและให้ความสำคัญกับโครงการพระราชทานอย่างมาก โดยเห็นได้จากการสนับสนุนเจ้าหน้าที่เข้าไปทำงานและไปตรวจเยี่ยมอย่างสม่ำเสมอ

2) ระดับรัฐบาลต่อรัฐบาล รัฐบาลไทยทุกรัฐบาลในคราวแถลงนโยบายด้านการต่างประเทศ สปป. ลาว จะเป็นประเทศที่ไทยให้ความสำคัญต่อยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศตลอดมา จึงทำให้มูลค่าความช่วยเหลือมีจำนวนเพิ่มขึ้น และมีการแลกเปลี่ยนการเยือนกันระหว่างกัน รวมทั้งมีโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ร่วมกัน และช่วยแก้ปัญหาในบางเรื่องทั้งสองฝ่าย

3) ระดับหน่วยงานไทยและ สปป. ลาว ที่ผ่านมาพบว่า แทบจะทุกๆ กระทรวง/กรม/หน่วยงานอิสระ/มหาวิทยาลัย มีความร่วมมือกับลาวในทุกๆ มิติ ทั้งด้านเกษตร การศึกษา สาธารณสุข วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ยุติธรรม (ศาล) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านอื่นๆ มีกิจกรรม โครงการ และแลกเปลี่ยนในทุกกรอบความร่วมมือ

4) ระดับประชาชนและประชาชน โดยเฉพาะความช่วยเหลือที่ผ่านภาคประชาชน คือ สมาคมไทย-ลาวเพื่อมิตรภาพ เป็นการให้ความช่วยเหลือที่ลงถึงระดับรากหญ้าอย่างแท้จริง และตรงกับความต้องการของประชาชนในแต่ละแขวง นอกจากจะทำให้ประชาชนลาวเกิดความรู้สึกที่ดีต่อ

²⁹ สัมภาษณ์ ครองขวัญ ไตรทองอยู่, นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ, 11 กรกฎาคม 2561.

คนไทยและประเทศไทยแล้ว ยังเป็นการสร้างโอกาสให้เอกอัครราชทูตและกงสุลใหญ่ไทยประจำ สปป. ลาว ได้เข้าถึงผู้นำในระดับแขวงและประชาชนลาวในแขวงต่างๆ ด้วย

5) ระดับเอกชนของไทยและลาว โดยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาได้ให้ภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของโครงการ โดยเอกชนใช้งบ CSR ของตนเองในการ ให้การสนับสนุน เช่น บริษัทเบทาโกร บริษัท UMO และธนาคารกรุงไทย จำกัด เป็นต้น ซึ่งบริษัท เหล่านี้มีสำนักงานอยู่ใน สปป. ลาว นอกจากนี้ ยังรวมถึงการทำงานของสโมสรโรตารีต่างๆ ที่เข้าไป จัดกิจกรรมในลาว เช่น การให้บริการทันตกรรม การให้บริการตรวจวัดสายตาโดยสมาคมชาวไทย ซึ่ง ทำให้คนลาวเกิดความรู้สึกที่ดีต่อบริษัทของไทยที่เข้าไปลงทุน และหากมองในมุมมองของเวทีโลกแล้ว ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่ไทยร่วมมือกับ สปป. ลาว จะมีส่วนช่วยให้ สปป. ลาวบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals–MDGs) และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals–SDGs)³⁰

3.5 การศึกษาโดยใช้ประสบการณ์ตรงของผู้เขียนขณะปฏิบัติหน้าที่ที่สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต

ในระหว่างที่ผู้เขียนดำรงตำแหน่งรองกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ในปี พ.ศ. 2559 ถึง ปัจจุบัน และได้มีโอกาสปฏิบัติหน้าที่ในการออกหน่วยทันตกรรมฯ ที่แขวงสะหวันนะเขตและแขวงจำปาสัก สปป. ลาว นั้น ผู้เขียนได้มีโอกาสพูดคุยและสัมภาษณ์ทัศนคติของเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ที่ให้บริการและประชาชน (ขอสงวนนาม) ที่มารับการบริการทันตกรรม ในระหว่างการให้บริการ ทันตกรรม สามารถสรุปโดยรวมได้ ดังนี้

1) เจ้าหน้าที่ภาครัฐในแขวงที่หน่วยทันตกรรมพระราชทานฯ ไปให้บริการทันตกรรม ซึ่งประกอบด้วยเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่ร่วมประสานงานและอำนวยความสะดวกในการดำเนิน โครงการตั้งแต่การจัดหาสถานที่ที่เหมาะสม การประสานงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้า-ออก สปป. ลาว ของบุคลากรทางการแพทย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ การดูแลอำนวยความสะดวกในระหว่างการให้บริการทันตกรรมในพื้นที่ ต่างให้ความร่วมมือแก่ สถานกงสุลใหญ่ฯ และคณะจากมหาวิทยาลัยฯ เป็นอย่างดี เนื่องจาก เห็นว่าเป็นโครงการที่มี วัตถุประสงค์ที่จะทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนลาว ในการตรวจรักษาด้านทันตกรรมโดยไม่คิด ค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ บริการด้านทันตกรรมเป็นบริการทางการแพทย์ที่มีค่าใช้จ่ายสูงใน สปป. ลาว และยังไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึงในพื้นที่ห่างไกลจากตัวเมืองหลัก การเดินทางมาให้บริการทันตกรรม โดยหน่วยทันตกรรมพระราชทานฯ จึงเป็นการสร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการด้านการแพทย์แก่ ประชาชนที่มีรายได้น้อยและไม่มีโอกาสในการเดินทางไปพบทันตแพทย์ในตัวเมืองซึ่งต้องใช้เวลา เดินทางนาน นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ภาครัฐในระดับต่างๆ ยังให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ให้ ประชาชนในแขวงของตนเดินทางมารับบริการอย่างทั่วถึง พร้อมทั้งแนะนำให้บุคคลในครอบครัวร่วม เข้ารับการตรวจรักษาในระหว่างที่มีการออกหน่วยทันตกรรมฯ อีกด้วย เป็นการแสดงให้เห็นว่า ทาง สปป. ลาว ตระหนักถึงเจตนาที่ดีของหน่วยทันตกรรมฯ และสถานกงสุลใหญ่ฯ ที่มุ่งให้

³⁰ สัมภาษณ์ ยุวดี เมฆศิริวิชช์, นักวิเทศสหการชำนาญการ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวง การต่างประเทศ, 12 กรกฎาคม 2561.

ความช่วยเหลือด้านการแพทย์และสาธารณสุขแก่ประชาชนลาว ซึ่งเป็นเพื่อนบ้านใกล้ชิด ให้มีสุขภาพฟันที่ดี โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ นอกจากนี้ ยังแสดงความยินดีหากสถานกงสุลใหญ่ฯ และมหาวิทยาลัยฯ จะกลับมาให้บริการอีกครั้งในโอกาสต่อไป

2) ประชาชนที่มารับบริการทันตกรรมโดยมากจะเป็นผู้ที่มีรายได้น้อย และไม่ค่อยมีโอกาสพบทันตแพทย์ เนื่องจากการตรวจรักษาด้านทันตกรรมใน สปป. ลาว มีค่าใช้จ่ายสูงมาก ในขณะที่แขวงที่มีขนาดใหญ่ เช่น แขวงสะหวันนะเขต มีคลินิกทันตแพทย์ประมาณ 5 แห่ง และส่วนใหญ่อยู่ในเขตเมือง แม้ไทยและ สปป. ลาว จะมีพรมแดนติดกัน สามารถไปมาหาสู่กันได้โดยสะดวกผ่านช่องทางต่างๆ เช่น สะพานมิตรภาพ แต่หากประสงค์จะเดินทางไปรับบริการรักษาในไทย จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอีก เช่น และที่พัก เป็นต้น ประชาชนลาวผู้มารับบริการให้ความเห็นว่า ตนเลือกที่จะให้ความสำคัญในการรักษาความเจ็บป่วยทางด้านร่างกายที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้ามากกว่าการเลือกพบทันตแพทย์ และหากเกิดอาการปวดฟัน จะบรรเทาอาการด้วยการรับประทานยาแก้ปวด เป็นต้น ทันตแพทย์จึงตรวจพบว่า มีผู้มารับบริการมีหลายรายที่ไม่เคยพบทันตแพทย์มาก่อน การที่มีหน่วยทันตกรรมฯ มาให้บริการถึงในพื้นที่จึงทำให้โอกาสในการเข้าถึงบริการด้านทันตกรรมของประชาชนลาวมีมากขึ้น ดังนั้น ประโยชน์ที่ประชาชนลาวได้รับนอกเหนือจากการได้รับบริการทันตกรรมโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายแล้ว ยังสามารถสร้างความรู้สึกที่ดีต่อรัฐบาลของไทยและ สปป. ลาว ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนลาว ที่ได้รับบริการหรือทราบข่าวการดำเนินงาน เนื่องจากสถานกงสุลใหญ่ฯ ดำเนินโครงการนี้ โดยเน้นย้ำในหลายโอกาสว่าเป็นความร่วมมือกันระหว่างสองฝ่าย ทำให้ประชาชนลาวเกิดความเชื่อมั่นในรัฐบาลของตนที่มุ่งมั่นจะพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนลาวให้ดีขึ้น และพัฒนาประเทศให้พ้นจากสภาพประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC) ในปี พ.ศ. 2563

นอกจากนี้ ผู้เขียนได้มีโอกาสสังเกตสภาพการทำงานและบรรยากาศในระหว่างการให้บริการทันตกรรมในสองแขวงข้างต้น และมีข้อสังเกตว่า การสื่อสารระหว่างทันตแพทย์และเจ้าหน้าที่กับผู้รับบริการที่เป็นประชาชนลาว สามารถสื่อสารระหว่างกันได้ค่อนข้างดี ในกรณีที่ ไม่สามารถเข้าใจในภาษาท้องถิ่นบางคำ จะมีเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขที่ทางแขวงมอบหมายให้เป็น ผู้ประสานงานช่วยสื่อสารเพิ่มเติมให้ แสดงถึงความใกล้ชิดกันในด้านภาษาและวัฒนธรรม บรรยากาศในสถานที่ให้บริการทันตกรรมมีความเป็นกันเอง และการให้เกียรติกันและกันระหว่างทันตแพทย์กับผู้รับบริการ ทั้งนี้ ทันตแพทย์ที่มาให้การตรวจรักษาเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านทันตแพทยศาสตร์ในสาขาต่างๆ และมีประสบการณ์การทำงานสูง โดยมากจะเป็นระดับอาจารย์ประจำคณะทันตแพทย์และผู้บริหารของคณะทันตแพทยศาสตร์ รวมไปถึงผู้บริหารของมหาวิทยาลัยฯ แต่คณะทันตแพทย์และเจ้าหน้าที่เหล่านี้ ซึ่งมีการกิจในงานราชการอยู่แล้ว รวมทั้งมีการกิจในการเดินทางร่วมกับหน่วยทันตกรรมฯ เพื่อให้บริการแก่ประชาชนไทยในจังหวัดต่างๆ ของไทยด้วยเช่นกัน บุคคลเหล่านี้ได้สละเวลาและความสะดวกสบายส่วนตัว มาให้บริการแก่ประชาชนลาวในพื้นที่ด้วยความเป็นกันเอง ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีและความเข้าใจกันที่ดีต่อกันสร้างความประทับใจแก่ผู้มารับบริการและเจ้าหน้าที่ของทางการลาวอย่างมาก นอกจากนี้ การให้บริการทันตกรรมเป็นกิจกรรมที่เป็นไปเพื่อให้ความช่วยเหลือด้านการแพทย์อย่างแท้จริง ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นบุคลากรทางด้านการแพทย์ มุ่งให้การดูแลสุขภาพปากและฟันแก่ผู้มารับบริการโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ส่งผลให้การดำเนินโครงการสามารถ

สร้างความสัมพันธ์และความไว้วางใจระหว่างกันให้เกิดขึ้นและขยายผลเป็นความสัมพันธ์และความเข้าใจกันมากขึ้นในระดับประเทศ

จากการศึกษาถึงการดำเนินโครงการทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มาให้บริการประชาชนลาวในแขวงในเขตอาณาทางกงสุลของสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ผู้เขียนพบว่า การดำเนินโครงการเป็นการให้ที่ตรงกับความต้องการของผู้รับ และตรงกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศกำลังพัฒนาเพื่อช่วยเหลือกันและกัน หรือความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Cooperation) ที่เริ่มต้นด้วยความปรารถนาดีและจริงใจต่อกัน และนำมาซึ่งความรู้สึกที่ดีของประชาชนลาว ที่มีส่วนต่อการเสริมสร้างความสัมพันธ์ของไทยและ สปป. ลาว ได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งการดำเนินโครงการนี้ แม้จะเป็นการให้บริการโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย แต่ทั้งผู้ให้และผู้รับต่างมีความเป็นเจ้าภาพร่วมกัน มีผลประโยชน์ร่วมกัน ปรากฏจากเงื่อนไข ข้อผูกมัด หรือการแทรกแซงกิจการภายในของประเทศคู่ร่วมมือ และเป็นการดำเนินการที่เป็นส่วนหนึ่งสอดคล้องกับแนวทางของการทูตสาธารณะและการทูตสาธารณะสุข สิ่งที่เห็นได้ชัดเจนในระหว่างการดำเนินโครงการและหลังการดำเนินโครงการ ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างสถานกงสุลใหญ่ฯ กับแขวงต่างๆ ในทุกระดับ มีความคุ้นเคยใกล้ชิดมากขึ้น และสามารถติดต่อประสานงานในเรื่องต่างๆ ได้อย่างราบรื่น มีความเป็นกันเองมากขึ้น ส่งผลให้การทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งสองประเทศเป็นไปอย่างราบรื่น บนพื้นฐานของมิตรภาพและความไว้วางใจที่เกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันและเห็นถึงความจริงใจต่อกัน

บทที่ 4

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

4.1 สรุปผลการศึกษา

การดำเนินโครงการทันตกรรมทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จากคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร สามารถเสริมสร้างความเข้าใจ และความรู้สึกที่ดีของประชาชนใน สปป. ลาว ต่อประเทศไทย มีส่วนช่วยในการส่งเสริมความสัมพันธ์ ระหว่างสองประเทศ ให้เกิดความไว้วางใจและใกล้ชิดกันมากขึ้น นำมาซึ่งการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ปลอดภัยและความร่วมมือในด้านต่างๆ เพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน ก่อให้เกิดเสถียรภาพและความมั่นคงทั้งใน ระดับทวิภาคี อาเซียน และภูมิภาค อีกทั้งเป็นการดำเนินการตามแนวทางการทูตสาธารณะ และการทูต เพื่อสาธารณสุข โดยใช้ความร่วมมือด้านการแพทย์และสาธารณสุขซึ่งประเทศไทยมีศักยภาพที่สามารถสนับสนุนและให้ความร่วมมือแก่ประเทศเพื่อนบ้านได้ และเป็นการให้ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้รับ รวมทั้งเป็นการแสดงเจตนาที่ดีที่จะให้ความร่วมมือเพื่อสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล สปป. ลาว ที่ต้องการพัฒนาประเทศให้พ้นจากสภาพประเทศที่พัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Country: LDC) ในปี พ.ศ. 2563

4.1.1 จากการศึกษาในเรื่องนี้โดยใช้ทฤษฎีการวิเคราะห์ของ Michael E. Kraft และ Scott R. Furlong ที่ปรากฏในหนังสือ “Public Policy: Politics, Analysis, and Alternatives (Sixth Edition) สามารถสรุปผลการศึกษาที่วิเคราะห์ด้วยตัวชี้วัดในทฤษฎีนี้ จำนวน 8 ตัวชี้วัด ได้ ดังนี้

1) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) การดำเนินโครงการทันตกรรมฯ บรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการจะส่งเสริมให้ประชาชนลาวมีสุขภาพฟันที่ดีและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ทุกครั้งที่มีการออกหน่วยทันตกรรมฯ มีผู้มารับบริการเกินกว่าจำนวนที่ตั้งเป้าหมายไว้ แสดงให้เห็นถึงความไว้วางใจ และความเชื่อมั่นของประชาชนลาวที่มีต่อการแพทย์และสาธารณสุขของไทย และแสดงให้เห็นถึงการสนับสนุนของทางการลาวที่ให้ความร่วมมือในการเข้ามาดำเนินโครงการและช่วยประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนลาวได้ทราบข่าวและมารับการตรวจรักษา โครงการทันตกรรมฯ จึงสามารถสร้างความไว้วางใจ เชื่อใจ ระหว่างกันและมีส่วนร่วมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาวให้ใกล้ชิดยิ่งขึ้นในทุกระดับ

2) ประสิทธิภาพ (Efficiency) การเดินทางมาให้บริการถึงแหล่งชุมชนที่ประชาชนสามารถเดินทางมาตรวจรักษาได้โดยสะดวกและไม่สูญเสียรายได้จากการทำงาน หรือเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางมาก ทำให้ช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายสำหรับค่ารักษาพยาบาลของประชาชน และสามารถเก็บไว้เป็นค่าใช้จ่ายอื่นๆ ที่จำเป็นในอนาคตได้ นอกจากนี้ การให้บริการของหน่วยทันตกรรมฯ ยังเป็นการให้บริการที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานทางการแพทย์โดยใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าเมื่อ คำนึงถึงจำนวนเงินที่ใช้ในโครงการต่อจำนวนผู้มารับบริการ

3) ความเสมอภาค (Equity) การให้บริการทันตกรรมภายใต้โครงการทันตกรรมฯ เป็นการให้บริการด้านการแพทย์เพื่อสังคม ที่มุ่งให้บริการในภูมิภาคต่างๆ อย่างทั่วถึง ทั้งในและต่างประเทศ ในแต่ละปี หน่วยทันตกรรมฯ มีกำหนดให้บริการแก่ประชาชนทั้งในประเทศไทยและในสปป. ลาว ในการให้บริการแต่ละครั้งมิได้มีการกำหนดเฉพาะเจาะจงที่จะให้บริการเฉพาะพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นพิเศษ นอกจากนี้ ยังจัดให้มีทันตแพทย์ผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่างๆ ร่วมอยู่ในคณะเพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มผู้รับบริการและกลุ่มอาการของโรคฟันที่อาจตรวจพบ และเป็นการให้บริการแก่ทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม เป็นการให้ความช่วยเหลือโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย จึงสามารถเข้าถึงประชาชนได้หลากหลายทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ทั้งประชาชนทั่วไป จนถึงเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทำให้มีช่องทางที่สามารถสร้างความคุ้นเคยต่อกัน และนำมาซึ่งความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันได้

4) เสรีภาพและอิสรภาพ (Liberty/Freedom) การให้ความช่วยเหลือตามโครงการทันตกรรมฯ นี้ เป็นการให้โดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นการดำเนินการเพื่อมนุษยธรรม จึงไม่มีข้อผูกมัดใดๆ ต่อผู้มารับบริการ การเข้ารับการรักษาเป็นไปโดยสมัครใจ ผู้มารับบริการเดินทางยังที่ตั้งของหน่วยทันตกรรมฯ ด้วยตนเอง ด้วยความสมัครใจ

5) ความเป็นไปได้ทางการเมือง (Political feasibility) กระทรวงการต่างประเทศ สนับสนุนการดำเนินโครงการทันตกรรมฯ มาโดยตลอด โดยให้การสนับสนุนด้านงบประมาณติดต่อกันมาเป็นเวลา 9 ปี เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับ สปป. ลาว ซึ่งเป็นประเทศเพื่อนบ้าน ในขณะที่การดำเนินโครงการที่ สปป. ลาว ได้รับการยอมรับและสนับสนุนเป็นอย่างดี จากหน่วยงานภาครัฐของ สปป. ลาว ในช่วงตลอดระยะเวลาที่ดำเนินโครงการในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นถึงสถานะของความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ที่มีความร่วมมือระหว่างกันเป็นอย่างดี

6) การยอมรับทางสังคม (Social acceptability) ในการออกหน่วยบริการทันตกรรมแต่ละครั้งจะมีประชาชนลาวมารับบริการเป็นจำนวนมากว่าที่คาดการณ์ไว้ แสดงให้เห็นถึงการยอมรับและมั่นใจในคุณภาพด้านสาธารณสุขของไทย ซึ่งโดยทั่วไปประชาชนลาวมีความคุ้นเคยกับประเทศไทยในด้านต่างๆ ผ่านการรับข้อมูลข่าวสารในหลายช่องทาง เช่น โทรทัศน์และโซเชียลมีเดียต่างๆ เป็นต้น การตอบรับที่ดีจากประชาชนลาวเช่นนี้ เป็นโอกาสที่ดีต่อการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว ให้มีความใกล้ชิดและพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้นในทุกระดับ ซึ่งฝ่ายไทยจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรักษาสถานะของความสัมพันธ์ที่ราบรื่นให้คงอยู่โดยอาศัยการสร้างควมไว้วางใจและมิตรภาพบนพื้นฐานของความสัมพันธ์ที่เคารพซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนบ้าน

7) ความเป็นไปได้ในการบริหารจัดการ (Administrative feasibility) ด้วยการประสานงานและการบริหารจัดการที่ดี และประสิทธิภาพการทำงานของคณะทำงานและผู้ประสานงานโครงการ ทำให้การบริหารโครงการ และการบริหารวัสดุ อุปกรณ์ แทบไม่มีข้อผิดพลาดเลย แม้จะเป็นการปฏิบัติงานนอกที่ทำการปกติก็ตาม แสดงให้เห็นถึงความเป็นมืออาชีพที่มีความรู้และประสบการณ์สูงของทีมงาน ซึ่งมีส่วนสำคัญในความสำเร็จของการดำเนินโครงการในแต่ละครั้ง ทำให้เกิดความราบรื่นและสามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้ดี

8) ความเป็นไปได้ทางเทคนิค (Technical Feasibility) ไทยมีศักยภาพด้านการแพทย์และสาธารณสุข มีความพร้อมด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และอยู่

ในระดับที่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยกันได้ ในการให้บริการหน่วยทันตกรรมเคลื่อนที่ไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ทางหน่วยจะนำเครื่องมือและอุปกรณ์การตรวจรักษาที่จำเป็นและมีความทันสมัย มีคุณภาพดี ปลอดภัย ไปให้บริการ เพื่อให้การตรวจรักษามีคุณภาพได้มาตรฐาน

4.1.2 จากการวิเคราะห์ตามแนวทางทฤษฎีข้างต้นและการศึกษาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ประกอบความเห็นของผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งหมด พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ความสำคัญกับตัวชี้วัดด้านความเป็นไปได้ทางการเมือง (Political feasibility) ที่เกี่ยวข้องกับระดับของการยอมรับในนโยบายสาธารณะที่ฝ่ายการเมืองจะยอมรับและให้การสนับสนุนต่อนโยบายที่ถูกเสนอ และตัวชี้วัดด้านการยอมรับทางสังคม (Social acceptability) ในการที่สาธารณชนจะให้การยอมรับและสนับสนุนต่อนโยบายนั้นๆ เนื่องจากเห็นว่า ทั้งสองตัวชี้วัดมีความสำคัญและสามารถชี้ให้เห็นว่า ความสำเร็จในการดำเนินโครงการนั้น เกิดขึ้นจากพื้นฐานของการได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากผู้บริหารและทางการเมืองลาว ที่มีนโยบายให้การสนับสนุนเพราะเห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนของตนจะได้รับจากโครงการนี้ในด้านต่างๆ เช่น การพัฒนาคุณภาพชีวิตและมีสุขภาพที่ดี การเรียนรู้และถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการแพทย์และสาธารณสุขระหว่างกัน เป็นต้น โดยสามารถมองข้ามความแตกต่างทางอุดมการณ์ทางการเมืองของทั้งสองประเทศ และให้ความสำคัญต่อความร่วมมือระหว่างมิตรประเทศเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประชาชน ในขณะที่ฝ่ายการเมืองของไทย หรือฝ่ายรัฐบาลซึ่งเป็นผู้กำหนดนโยบายต่างๆ ก็มีความตระหนักถึงความสำคัญต่อการส่งเสริมความสัมพันธ์กับ สปป. ลาว และประเทศเพื่อนบ้านอื่นๆ รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านงบประมาณมาโดยตลอดแก่โครงการทันตกรรมฯ นี้ ผ่านกระทรวงการต่างประเทศและสถานกงสุลใหญ่ฯ ทำให้มีความราบรื่นของการดำเนินนโยบาย และการนำมาปฏิบัติมีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

ในส่วนของตัวชี้วัดด้านการยอมรับทางสังคมจากสาธารณชน นั้น ถือเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้การดำเนินโครงการนี้ประสบความสำเร็จ นอกจากเป็นประเทศที่มีพรมแดนติดกัน มีความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ ความคล้ายคลึงกันในด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นส่วนสนับสนุนที่สำคัญแล้ว ที่ผ่านมามีทั้งสองประเทศได้มีความร่วมมือในมิติต่างๆ อย่างกว้างขวางมาโดยตลอด ทำให้ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นจากโครงการความร่วมมือต่างๆ สร้างความคุ้นเคยและความรู้สึกที่ดีต่อกัน เกิดความใกล้ชิดในทุกระดับ ทั้งในระหว่างประชาชนต่อประชาชน ระหว่างประชาชนต่อรัฐ จนสามารถขยายไปถึงการส่งเสริมและพัฒนาความสัมพันธ์ระดับทวิภาคีของสองประเทศที่มีความแน่นแฟ้นจากพื้นฐานที่มาจากการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกันเพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์

เมื่อศึกษาต่อไปผู้เขียนพบว่า จากการที่โครงการทันตกรรมฯ ได้รับการยอมรับและสนับสนุนจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทำให้ผลของการดำเนินการแต่ละครั้งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตและทันตสุขภาพของประชาชนลาว ทำให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ให้กับครอบครัวและชุมชนเป็นการเพิ่มจำนวนผู้มีความรู้ด้านสุขอนามัยปากและฟันให้แผ่ขยายออกไปในพื้นที่ต่างๆ ได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น ซึ่งในระยะยาวจะทำให้สามารถลดภาระด้านงบประมาณที่จะต้องเสียไปในการรักษาพยาบาล และนำไปใช้เพื่อการพัฒนาในด้านอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ได้ต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และถ่ายทอด

เทคโนโลยีด้านสาธารณสุขระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ของไทยกับหน่วยงานสาธารณสุขท้องถิ่นของลาวที่อยู่ในพื้นที่ให้บริการอีกด้วย

อย่างไรก็ดี จากการศึกษาการดำเนินโครงการผ่านตัวชี้วัดต่างๆ ทั้ง 8 ตัวชี้วัด ยังแสดงให้เห็นว่า เมื่อวิเคราะห์ถึงตัวชี้วัดด้านความเสมอภาค (Equity) ซึ่งวัดการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงแก่ประชากรในกลุ่มต่างๆ พบว่า แม้การดำเนินโครงการทันตกรรมฯ โดยไม่คิดค่าใช้จ่ายจะสามารถให้บริการแก่กลุ่มผู้บริการได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ โดยไม่จำกัด เชื้อชาติ ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม และมีความพยายามสื่อสารให้ถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากที่สุดก็ตาม แต่ยังคงพบว่า ด้วยอุปสรรคด้านการเดินทางและสภาพภูมิประเทศ ทำให้ยังมีประชาชนอีกเป็นจำนวนมากที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกล ไม่สามารถเดินทางมารับบริการได้ตามเวลาที่กำหนด ซึ่งหากประชาชนเหล่านี้มีความจำเป็นต้องพบทันตแพทย์ ก็จะต้องหาโอกาสต่อไปที่จะรับการตรวจรักษาจากโรงพยาบาลในท้องถิ่น ซึ่งอาจจะต้องเสียรายได้ในการประกอบอาชีพในแต่ละครั้งเพื่อเดินทางมารับการตรวจรักษา รวมถึงมีค่าใช้จ่ายเพิ่มมากขึ้นในการเดินทางและรักษาพยาบาลอีกด้วย

4.2 ข้อเสนอแนะ

4.2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) จากความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์ที่ไทยและ สปป. ลาว เป็นประเทศเพื่อนบ้านที่มีพรมแดนติดกัน มีคล้ายคลึงกันในด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน ไทยจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมที่จะช่วยเป็นพื้นฐานที่แข็งแกร่งให้แก่ความร่วมมือด้านต่างๆ ที่จะสร้างประโยชน์ต่อกัน กิจกรรมเหล่านี้ได้แก่ กิจกรรมด้านสาธารณสุข การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รวมไปถึงงานกีฬาและการท่องเที่ยว เป็นต้น ทั้งนี้ ในการสร้างความร่วมมือระหว่างกัน ควรเป็นการสร้างความร่วมมือ ในลักษณะ ได้-ได้ ที่อยู่บนหลักการของความเป็นเจ้าของร่วมกัน ความทัดเทียม และมีผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความไว้วางใจและทัศนคติที่ดีต่อไทย

2) การสร้างความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศเพื่อนบ้าน จำเป็นต้องมีความต่อเนื่องของนโยบาย แม้ไทยจะมีนโยบายด้านการต่างประเทศที่ให้ความสำคัญต่อประเทศเพื่อนบ้านเป็นอันดับแรก แต่ควรมีการทบทวนนโยบายอย่างสม่ำเสมออย่างรอบด้าน เพื่อให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน และเพื่อให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ

4.2.2 ข้อเสนอแนะในการดำเนินการ

1) โดยที่ขณะนี้ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับ สปป. ลาว อยู่ในระดับดีมาก หน่วยงานต่างๆ ของไทยจึงควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาความร่วมมือในมิติต่างๆ อย่างกว้างขวางบนพื้นฐานของความเสมอภาค การเคารพและให้เกียรติซึ่งกันและกัน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ความสัมพันธ์ที่ดีเช่นนี้คงอยู่ตลอดไป ในขณะเดียวกัน สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ในต่างประเทศ ควรมีส่วนร่วมในเครือข่ายความร่วมมือต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อให้สามารถติดตามและกำกับดูแลในภาพรวมให้การดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศเป็นไปอย่างสอดคล้องกับนโยบายต่างประเทศของไทย

2) จากการที่ไทยมีความตระหนักรู้และให้ความสำคัญต่อ สปป. ลาว และประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้มีหน่วยงานของไทยทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นจำนวนมาก ทั้งจากส่วนกลางและส่วนภูมิภาค มีนโยบายที่จะสร้างความร่วมมือกับ สปป. ลาว ในหลากหลายมิติ ผ่านการดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ร่วมกัน จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดหน่วยงานเจ้าภาพให้ชัดเจน ทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคหรือจังหวัด เพื่อกำกับดูแลให้การดำเนินกิจกรรมและโครงการต่างๆ ที่จะร่วมมือกับ สปป. ลาว มีความเป็นเอกภาพ สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล และหลีกเลี่ยงการดำเนินการที่มีลักษณะ “ต่างคนต่างทำ” ซึ่งอาจไม่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ด้านการต่างประเทศ

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

- สถาบันการต่างประเทศเทวะวงศ์วโรปการ กระทรวงการต่างประเทศ. คำศัพท์-คำย่อทางการทูตและการต่างประเทศ (ฉบับปรับปรุงครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: หจก. ภาพพิมพ์, 2556.
- สัมฤทธิ์ ยศสมศักดิ์ และอนูรัตน์ อนันนารธร. นโยบายสาธารณะ Public Policy. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด เวิลด์ เทรต ประเทศไทย, 2555.
- สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงการต่างประเทศ. แผนยุทธศาสตร์ 4 ปี กระทรวงการต่างประเทศ พ.ศ. 2558-2561 MFA Strategy 2015-2018. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: บริษัท โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด, 2558.
- อภิญา รัตนมงคลมาศ. นโยบายต่างประเทศ แนวทางศึกษา ทฤษฎี และระเบียบวิธีวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

การสัมภาษณ์

- ครองขวัญ ไตรทองอยู่. นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์, 11 กรกฎาคม 2561.
- ดนัย การพจน์. เอกอัครราชทูต. สัมภาษณ์, 15 กรกฎาคม 2561.
- พันทิพย์ สังวรินทะ. อาจารย์ทันตแพทย์หญิงและรองผู้อำนวยการฝ่ายการรักษาและบริการวิชาการ คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. สัมภาษณ์, 28 มิถุนายน 2561.
- ยุวดี เมฆศิริวิชัย. นักวิเทศสหการชำนาญการ กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ กระทรวงการต่างประเทศ. สัมภาษณ์, 12 กรกฎาคม 2561.
- อภิชาติ เพ็ชรรัตน์. เอกอัครราชทูต. สัมภาษณ์, 14 กรกฎาคม 2561.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ภาษาไทย

- กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ. ไทย: ประเทศผู้ให้รายใหม่. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://tica.thaigov.net/main/th/organize/24387-บพบาท.html> [18 กรกฎาคม 2561].
- _____. การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับต่างประเทศ: 1. เอเชียและแปซิฟิก. [ออนไลน์]. 2556. แหล่งที่มา: <http://www.tica.thaigov.net/main/th/aid/3529/39440-๑.เอเชียและแปซิฟิก.html> [18 กรกฎาคม 2561].
- กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ สำนักพัฒนาตลาดและธุรกิจไทยในต่างประเทศ. 1. สปป. ลาว. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: http://www.ditp.go.th/contents_attach/215982/215982.pdf [20 มิถุนายน 2561].

- กระทรวงการต่างประเทศ. แผนยุทธศาสตร์กระทรวงการต่างประเทศ 4 ปี (2558-2561). [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/policy/58463-แผนยุทธศาสตร์กระทรวงฯ.html> [22 มิถุนายน 2561]
- _____. การทูตเพื่อสาธารณสุข (Health Diplomacy). [ออนไลน์]. 2555. แหล่งที่มา: [http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9897-การทูตเพื่อสาธารณสุข-\(Health-Diplomacy\).html](http://www.mfa.go.th/main/th/issues/9897-การทูตเพื่อสาธารณสุข-(Health-Diplomacy).html) [23 มิถุนายน 2561].
- _____. การประชุมระดับสูงของกลุ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพโลกอย่างไม่เป็นทางการ. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6886/75277-การประชุมระดับสูงของกลุ่มนโยบายต่างประเทศและสุขภาพ.html> [18 กรกฎาคม 2561].
- _____. นโยบายการต่างประเทศ. [ออนไลน์]. 2558. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/policy/50810-นโยบายการต่างประเทศ.html> [22 มิถุนายน 2561].
- _____. ผู้อำนวยการใหญ่องค์การอนามัยโลกเข้าเยี่ยมคารวะรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6886/86393-ผู้อำนวยการใหญ่องค์การอนามัยโลกเข้าเยี่ยมคารวะ.html> [18 กรกฎาคม 2561].
- _____. ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว ครั้งที่ 21 วันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2561. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: <http://www.mfa.go.th/main/th/news3/6885/86372-ผลการประชุมคณะกรรมการร่วมว่าด้วยความร่วมมือไทย-ลาว.html> [15 กรกฎาคม 2561].
- ศุภมิตร ปิติพัฒน์. การทูตสาธารณะของไทยกับแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: https://waymagazine.org/public_diplomacy_king_bhumibol/ [24 มิถุนายน 2561].
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 30 ธันวาคม 2551. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2551/E/198/1.PDF> [15 กรกฎาคม 2561].
- _____. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี นางสาว ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2554/E/094/1.PDF>. [15 กรกฎาคม 2561].
- _____. คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: https://www.opdc.go.th/Law/File_download/law19957.pdf [15 กรกฎาคม 2561].
- สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต. ภาพรวมความสัมพันธ์ไทย-ลาว. [ออนไลน์]. 2559. แหล่งที่มา: <http://www.thaisavannakhet.com/savannakhet/th/knowledge/relationships/> [23 มิถุนายน 2561].

สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต. ลาวระดับเหรียญตรามิตรภาพและใบประกาศเกียรติคุณ แก่กงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต. [ออนไลน์]. 2554. แหล่งที่มา:

<http://www.thaisavannakhet.com/>

[savannakhet/th/news/detail.php?ELEMENT_ID=503](http://www.thaisavannakhet.com/savannakhet/th/news/detail.php?ELEMENT_ID=503) [16 กรกฎาคม 2561].

_____. เอกอัครราชทูต ณ กรุงดิลี รักษาการในตำแหน่งกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต เข้า

อำลาผู้บริหาร (การนำ) แขวงสะหวันนะเขต ในโอกาสพ้นจากหน้าที่. [ออนไลน์]. 2561. แหล่งที่มา: http://www.thaisavannakhet.com/savannakhet/th/news/detail.php?ELEMENT_ID=1173 [16 กรกฎาคม 2561].

สถานเอกอัครราชทูตไทย ณ เวียงจันทน์. ข้อมูลพื้นฐาน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <http://vientiane.thaiembassy.org/th/about/> [23 มิถุนายน 2561].

สิทธิพล เครือรัฐติกาล. แนวคิดเรื่อง Soft Power และการทูตสาธารณะ (Public Diplomacy). [ออนไลน์]. 2551. แหล่งที่มา: <http://kositthiphon.blogspot.com/2008/12/soft-power-public-diplomacy.html> [24 มิถุนายน 2561].

เอกสารราชการ

สำนักพระราชพิธีการ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้ง “หน่วยทันตกรรมพระราชทาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ”. หนังสือ ที่ รล 0003/8158 (29 พฤษภาคม 2543).

ภาษาอังกฤษ

หนังสือ

Kraft, Michael E. and Furlong, Scott R. Public policy : politics, analysis, and alternatives. 6th ed. Thousand Oaks, California : CQ Press, 2018.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

Asian Development Bank. Economic indicators of Asia and Pacific countries. [ออนไลน์]. 2560. แหล่งที่มา: <https://www.adb.org/data/statistics>. [22 มิถุนายน 2561].

ภาพที่ 2 แขวงสะหวันนะเขตจัดพิธีประดับเหรียญตรามิตรภาพ แก่เอกอัครราชทูต อภิชาติ เพ็ชรรัตน์ อดีตกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่าง สปป. ลาว กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 19 เมษายน 2554

ที่มา: www.thaisavannakhet.com

ภาพที่ 3 เจ้าแขวงแขวงสะหวันนะเขตมอบใบประกาศเกียรติคุณแก่เอกอัครราชทูต ดนัย การพจน์
อดีตกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมความสัมพันธ์และ
ความร่วมมือระหว่าง สปป. ลาว กับประเทศไทย เมื่อวันที่ 26 เมษายน 2561
ที่มา: www.thaisavannakhet.com

ที่ 29301/43

(๗)

1990
ร.ร. 8 ส.ท. 93
เวลา 12.00 น.

สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1 กุมภาพันธ์ 2553

เรื่อง การจัดให้หน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาให้บริการประชาชนใน
แขวงสะหวันนะเขตและแขวงคำม่วน สปป.ลาว

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร)

สิ่งที่ส่งมาด้วย ข้อเสนอโครงการ

ตามที่หน่วยทันตกรรมพระราชทานในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) ได้เดินทางมาให้บริการด้านทันตกรรมที่โรงพยาบาลแขวงสะหวันนะเขต
สปป.ลาว เมื่อวันที่ 27 พฤศจิกายน 2551 โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ซึ่งสามารถให้บริการประชาชนได้ทั้งหมด
จำนวน 400 คน โดยกิจกรรมดังกล่าวประสบผลสำเร็จน่าพอใจ ได้รับความชื่นชมจากแขวงฯ โรงพยาบาล
แขวงฯ และประชาชนที่รับบริการ ซึ่งนอกจากเป็นการเทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวแล้ว
ยังมีส่วนสร้างความผูกพันระหว่างประชาชนของสองประเทศอีกด้วย

ขอเรียนว่า จากการประสานเป็นการภายในกับคณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ (ประสานมิตร) สถานกงสุลใหญ่ฯ จึงได้เสนอโครงการเพื่อขอรับอนุมัติงบประมาณจาก
กระทรวงการต่างประเทศ ในการจัดให้หน่วยทันตกรรมพระราชทานฯ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
(ประสานมิตร) มาให้บริการประชาชนในแขวงสะหวันนะเขตและแขวงคำม่วน สปป.ลาว และได้รับอนุมัติ
งบประมาณประจำปี 2553 เพื่อดำเนินโครงการดังกล่าวแล้ว จำนวน 590,000 บาท ดังรายละเอียดข้อเสนอ
โครงการฯ ปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย ทั้งนี้ ในเบื้องต้น สถานกงสุลใหญ่ฯ คาดว่าจะจัดกิจกรรมดังกล่าว
ในช่วงเดือนพฤษภาคมหรือเดือนมิถุนายน 2553 โดยจะประสานในรายละเอียดกับมหาวิทยาลัยฯ ต่อไป
จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(นายอภิชาติ เพ็ชรรัตน์)

กงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต

โทร. (+856) 41 212373 หรือ 080-5947864 (มือถือไทย)

โทรสาร (+856) 41 252078

ภาพที่ 5 หนังสือจากสถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต ขอรับการสนับสนุนหน่วยทันตกรรมฯ
ไปให้บริการแก่ประชาชนลาวในแขวงสะหวันนะเขตและแขวงคำม่วน ในปี พ.ศ. 2553

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
ສັນຕິພາບ ເອກກະລາດ ປະຊາທິປະໄຕ ເອກກະພາບ ວັດທະນາຖາວອນ

ຂອງສະຫວັນນະເຂດ
ພະແນກສາທາລະນະສຸກ
ໂຮງໝໍແຂວງ

ໃບສະເໜີ

ເລກທີ.....354...../ສພຂ
ສະຫວັນນະເຂດ, ວັນທີ 28 OCT 2008

ຮຽນ: ທ່ານຫ້ວຍການໜ່ວຍຫັນຕະກຳພຣະຣາຊະທານໃນພະບາດສົມເດັດພະເຈົ້າຢູ່ຫົວ
ມະຫາວິທະຍາໄລສິນະຄະລິນວິໄລດ ແຫ່ງລາຊະອານາຈັກໄທ

ເລື່ອງ: ໂຮງພະຍາບານແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ຂໍຮັບການສະໜັບສະໜູນການບໍລິການດ້ານ
ຫັນຕະກຳ ຈາກໜ່ວຍຫັນຕະກຳ ພຣະຣາຊະທານໃນພະບາດສົມເດັດພະເຈົ້າຢູ່ຫົວ
ມະຫາວິທະຍາໄລສິນະຄະລິນວິໄລດແຫ່ງລາຊະອານາຈັກໄທ

ເນື່ອງຈາກໂຮງພະຍາບານແຂວງສະຫວັນນະເຂດໄດ້ຮັບເອກະສານແຈ້ງຄວາມປະສົງທີ່ຈະມາໃຫ້ບໍລິການ
ທາງຫັນຕະກຳ ໃຫ້ແມ່ປະຊາຊົນຢູ່ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ ຂອງໜ່ວຍຫັນຕະກຳພຣະຣາຊະທານ ຈຶ່ງໄດ້ດຳເນີນ
ໂຄງການໂດຍໄດ້ຮັບຄວາມເຫັນດີຈາກພາກສ່ວນທີ່ກ່ຽວຂ້ອງແລະອະນຸມັດຈາກທ່ານເຈົ້າແຂວງແຂວງສະຫວັນນະ
ເຂດຕາມໃບສະເໜີເລກທີ 3791 ລົງວັນທີ 09 , 10 , 2008

ຈຶ່ງຮຽນນຳສະເໜີມາຍັງທ່ານຫວັງຢ່າງຍິ່ງວ່າຈະໄດ້ຮັບຄວາມອະນຸເຄາະຈາກທ່ານໃນການມາໃຫ້ບໍລິການ
ຈັງນີ້ດ້ວຍ.

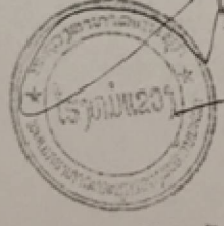
ຮຽນມາດ້ວຍຄວາມນັບຖື

ທີ່ ສະຫວັນນະເຂດ ວັນທີ 27 . 10 , 2008

ຄະນະພະແນກສາທາລະນະສຸກແຂວງ

ຄະນະອຳນວຍການໂຮງໝໍແຂວງ

ດຣ ສິມດີ ສິລິຍະ

ຄຣມນນັກ ກຸລະວົງສາ

ภาพที่ 6 หนังสือจากโรงพยาบาลแขวงสะหวันนะเขต ขอรับการสนับสนุนหน่วยทันตกรรมฯ ไป
ให้บริการแก่ประชาชนลาวในแขวงสะหวันนะเขตในปี พ.ศ. 2553

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายณัฐพงศ์ สิทธิชัย
ประวัติการศึกษา	รัฐศาสตรบัณฑิต (การระหว่างประเทศ) มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2537	เจ้าหน้าที่การทูต 3 กองรับรอง กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2539	เจ้าหน้าที่การทูต 4-5 กองแบบพิธี กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2542	เจ้าหน้าที่การทูต 5 กองแบบพิธี กรมพิธีการทูต เลขานุการโท สถานเอกอัครราชทูต ณ บันดาร์เสรีเบกาวัน
พ.ศ. 2544	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ บันดาร์เสรีเบกาวัน
พ.ศ. 2546	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองกลาง สำนักงานปลัดกระทรวง และ คณะทำงานเฉพาะกิจ เอเปค 2003 (APEC Task Force 2003)
พ.ศ. 2548	เลขานุการเอก สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงวอชิงตัน
พ.ศ. 2552	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร สำนักงานปลัดกระทรวง
พ.ศ. 2553	เจ้าหน้าที่การทูต 6 กองแบบพิธี กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2554	นักการทูตชำนาญการ (ที่ปรึกษา) กองแบบพิธี กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2558	นักการทูตชำนาญการพิเศษ กองแบบพิธี กรมพิธีการทูต
พ.ศ. 2559-ปัจจุบัน	รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต
ตำแหน่งปัจจุบัน	รองกงสุลใหญ่ สถานกงสุลใหญ่ ณ แขวงสะหวันนะเขต